

At: Aelodau'r Pwyllgor Craffu
Cymunedau

Dyddiad: Dydd Gwener, 1 Rhagfyr
2023

Rhif Union: 01824 712554

ebost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Gyngorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU, DYDD IAU, 7 RHAGFYR 2023 am 10.00 am yn SIAMBR Y CYNGOR, NEUADD Y SIR, RHUTHUN A THRWWY GYNHADLEDD FIDEO.**

Yn gywir iawn

G Williams
Swyddog Monitro

AGENDA

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGAN CYSYLLTIAD (Tudalennau 3 - 4)

Aelodau i ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu sy'n rhagfarnu ag unrhyw fusnes a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYD Y CYTUNWYD ARNYNT GAN Y CADEIRYDD

Hysbysiad o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion brys yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972.

4 COFNODION (Tudalennau 5 - 16)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Archwilio Cymunedau a gynhaliwyd ar 19 Hydref 2023 (copi'n amgaaedig)

5 CYNNYDD RHENT TAI A CHYLLIDEBAU 2024 / 25 (Tudalennau 17 - 34)

Ystyried adroddiad gan y Swyddog Arweiniol: Tai Cymunedol (copi ynghlwm) ar y broses ar gyfer pennu'r argymhellion ar lefel y cynnydd rhent wythnosol ar gyfer tenantiaid Tai Cymunedol.

6 RHAGLEN ADFYWIO'R RHYL A LLYWODRAETHU (Tudalennau 35 - 40)

Ystyried adroddiad gan y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Amgylchedd a'r Economi (copi ynghlwm) yn edrych ar effeithiolrwydd gwaith y Bwrdd Rhaglen i gyflawni'r rhaglen adfywio hyd yma.

7 RHAGLEN WAITH CRAFFU (Tudalennau 41 - 60)

Ystyried adroddiad gan y Cydlynnydd Craffu (copi ynghlwm) yn gofyn am adolygiad o raglen gwaith i'r dyfodol y pwyllgor a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau am faterion perthnasol.

8 ADBORTH GAN GYNRYCHIOLWYR PWYLLGOR

Cael y wybodaeth ddiweddaraf gan gynrychiolwyr y Pwyllgor ar Fyrddau a Grwpiau amrywiol y Cyngor

AELODAETH

Y Cynghorwyr

Y Cyngorydd Huw Williams
(Cadeirydd)

Y Cyngorydd Karen Anne Edwards (Is-
Gadeirydd)

Michelle Blakeley-Walker
James Elson
Jon Harland
Carol Holliday
Alan James

Brian Jones
Delyth Jones
Merfyn Parry
Cheryl Williams

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cod Ymddygiad Aelodau

DATGELU A CHOFRESTRU BUDDIANNAU

Rwyf i,
(enw)

*Aelod /Aelod cyfetholedig o
(*dileuer un)

Cyngor Sir Ddinbych

YN CADARNHAU fy mod wedi datgan buddiant ***personol / personol a sy'n rhagfarnu** nas datgelwyd eisoes yn ôl darpariaeth Rhan III cod ymddygiad y Cyngor Sir i Aelodau am y canlynol:-
(*dileuer un)

Dyddiad Datgelu:

Pwyllgor (nodwch):

Agenda eitem

Pwnc:

Natur y Buddiant:

(*Gweler y nodyn isod*)*

Llofnod

Dyddiad

Noder: Rhowch ddigon o fanylion os gwelwch yn dda, e.e. 'Fi yw perchennog y tir sy'n gyfagos i'r cais ar gyfer caniatâd cynllunio a wnaed gan Mr Jones', neu 'Mae fy ngŵr / ngwraig yn un o weithwyr y cwmni sydd wedi gwneud cais am gymorth ariannol'.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Craffu Cymunedau a gynhaliwyd yn SIAMBR Y CYNGOR, NEUADD Y SIR, RHUTHUN A THRWY FIDEO GYNADLEDDA , Dydd Iau, 19 Hydref 2023 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Karen Edwards (Is-Gadeirydd), James Elson, Jon Harland, Carol Holliday, Alan James, Brian Jones, Delyth Jones, Merfyn Parry, Cheryl Williams a/ac Huw Williams (Cadeirydd)

Aelod Arweiniol – Aelod Arweiniol Datblygu Lleol a Chynllunio, y Cynghorydd Win Mullen-James yn bresennol ar wahoddiad y Pwyllgor ar gyfer eitem 7.

Aelod Arweiniol – Aelod Arweiniol Amgylchedd a Chludiant, y Cynghorydd Barry Mellor yn bresennol ar wahoddiad y Pwyllgor ar gyfer eitemau 5 a 6.

HEFYD YN BRESENNOL

Cyfarwyddwr Corfforaethol: Llywodraethu a Busnes (GW), Cynghorydd a Chadeirydd Grŵp Tasg a Gorffen Asesiad Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr (PS), Cyfarwyddwr Corfforaethol: Economi ac Amgylchedd (TW), Pennaeth Cynllunio, warchod y Cyhoedd a Gwasanaethau Cefn Gwlad (EJ), Rheolwr Traffig, Parcio a Diogelwch ar y Ffordd (MJ), Rheolwr Prosiect: Swyddfa'r Rhaglen Gorfforaethol (KM), Rheolwr Cynllunio Strategol a Thai (AL), Rheolwr Prosiect (RV), Cydlynnydd Craffu (RE), Uwch Weinyddwr Pwyllgorau (KJ) a Gweinyddwr Pwyllgorau (NH).

Arsylwyr: Y Cynghorwyr Jeanette Chamberlain-Jones, Bobby Feeley, Huw Hilditch-Roberts ac Andrea Tomlin.

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorydd Michelle Blakeley-Walker.

Roedd y Cynghorydd Brian Jones wedi rhoi gwybod i'r Cadeirydd na fyddai'n gallu bod yn bresennol ar ddechrau'r cyfarfod yn sgil apwyntiad a oedd eisoes wedi cael ei drefnu ganddo, ond byddai'n ymuno yn nes ymlaen.

Cyn symud ymlaen â'r rhaglen, rhoddodd y Cadeirydd wybod, mewn ymateb i gais gan Aelod Arweiniol yr Amgylchedd a Chludiant, y byddai'n amrywio trefn yr eitemau ar y rhaglen er mwyn gallu ystyried adroddiadau'r Prif Swyddog ar sail olynol. Felly, byddai eitem 7, 'Y Wybodaeth Ddiweddaraf am Brosiect Ailfodelu'r Gwasanaeth Gwastraff', yn symud i eitem 6, a'r 'Asesiad Llety Sipsiwn a Theithwyr' yn symud i eitem 7. Diolchodd i'r swyddogion a oedd yn bresennol am dderbyn y newidiadau i'r rhaglen.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Datganodd y Cynghorwyr canlynol gysylltiadau personol:

Y Cynghorydd Huw Hilditch-Roberts gydag eitem 5 'Adolygu Tariffau Meysydd Parcio' (fel perchennog/gweithredwr mewn dwy dref yn Sir Ddinbych.

Y Cynghorwyr Alan James a Merfyn Parry – Eitem 7, 'Asesiad Llety Sipsiwn a Theithwyr' gan fod y ddau'n aelodau, roedd James hefyd yn Is-gadeirydd ar y Grŵp Tasg a Gorffen, a byddai'r adroddiad hwn yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor dan yr eitem arbennig hon.

3 MATERION BRYG Y CYTUNWYD ARNYNT GAN Y CADEIRYDD

Ni chodwyd unrhyw eitemau bryg gyda'r Cadeirydd na'r Cydlynnydd Craffu cyn dechrau'r cyfarfod.

4 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Craffu Cymunedau a gynhaliwyd ar 7 Medi 2023. Felly:

Penderfynwyd: y dylid cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 7 Medi 2023 fel cofnod gwir a chywir o'r gweithrediadau.

Materion yn codi

Tudalen 8, 'Cofnodion' - Rhoddodd y Cydlynnydd Craffu wybod bod aelodaeth y Grŵp Tasg a Gorffen Rheoli Risg Llifogydd wedi cael ei gwblhau yn ddiweddar a bod eu cyfarfod cyntaf wedi'i drefnu ar gyfer 23 Tachwedd 2023.

5 ADOLYGU TARIFFAU MEYSYDD PARCIO

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Priffyrdd a'r Amgylchedd adroddiad (a ddisbarthwyd ymlaen llaw) ar y newidiadau arfaethedig i Bolisi Tariffau Meysydd Parcio'r Cyngor a'r strwythurau tariff cysylltiedig.

Amlygodd yr Aelod Arweiniol y pwysau ar gyllideb y Cyngor ac eglurodd fod y cynnydd arfaethedig mewn ffioedd parcio'n ffordd o ddod ag arian i'r Cyngor.

Pwrpas yr adroddiad oedd egluro'r cynnydd arfaethedig mewn prisiau ym meysydd parcio'r Cyngor, newidiadau i gyfnodau codi tâl yn y meysydd parcio a'r posibilrwydd o gyflwyno ffioedd mewn rhai meysydd parcio sydd am ddim ar hyn o bryd.

Pwysleisiodd y Pennaeth Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Gwasanaethau Cefn Gwlad fod y newidiadau arfaethedig i'r tariffau parcio'n rhan o benderfyniad Corfforaethol ar arbedion ac yn ffordd o ddod ag incwm i'r Cyngor. Roedd y

cynigion hefyd yn cynnwys adolygu'r opsiynau talu sydd ar gael mewn meysydd parcio ac adolygu'r oriau lle mae'r Cyngor yn codi tâl.

Nid oedd tariffau meysydd parcio'r Cyngor wedi cael eu hadolygu ers 2016, felly, fel gwasanaeth, teimlwyd ei fod yn rhesymol eu hadolygu nawr yn sgil yr hinsawdd ariannol sydd ohoni. Nodwyd hefyd y byddai'r newidiadau arfaethedig i dariffau parcio'n gyfraniad cadarnhaol at sefyllfa ariannol y Cyngor.

Dan bwerau dirprwyol, y Pennaeth Gwasanaeth fyddai yn y pen draw yn penderfynu ar y newidiadau arfaethedig i dariffau parcio, fodd bynnag, nodwyd y byddai swyddogion yn gweithio'n agos gydag Aelodau i geisio eu barn ac yn ymgysylltu â'r cyhoedd. Rhan arall o'r broses fyddai i swyddogion weithio gyda'r Tîm Cyfathrebu i ddatblygu Cynllun Ymgysylltu â grwpiau amrywiol a fyddai'n cael eu heffeithio fwyaf gan y newidiadau.

Rydym yn bwriadu parhau i gynnig ein hamrywiol fentrau parcio am ddim. Mae'r rhain yn cynnwys parcio am ddim ar ôl 3pm ym mhob un o'n meysydd parcio talu ac arddangos canol tref o ddiwedd Tachwedd tan 31 Rhagfyr bob blwyddyn. Roedd yr ychydig fannau parcio am ddim am gyfnodau byr a oedd i'w gweld yn rhai o'n meysydd parcio talu ac arddangos hefyd yn parhau. Yn olaf, byddai'r Cyngor yn parhau i gynnig 5 diwrnod parcio am ddim bob blwyddyn ym mhob Dinas, Tref a Chymuned y mae gennym ni gyfleusterau parcio talu ac arddangos ar waith ynddyn nhw.

Roedd Asesiad o Effaith ar Les ynghlwm â'r adroddiad i'w ystyried gan aelodau.

Arweiniodd y Rheolwr Diogelwch Traffig, Parcio a Ffyrdd yr Aelodau drwy bwyntiau allweddol yr adroddiad fel a ganlyn -

- Cynhaliwyd yr adolygiad diwethaf o dariffau parcio yn 2016.
- Wrth ystyried cynyddu'r prisiau parcio, ystyriodd y Cyngor y prisiau y mae Cynghorau Sir eraill Gogledd Cymru yn eu codi, a'r chwyddiant rhwng 2016 a 2023, gan gynnwys lwfans "diogelu ar gyfer y dyfodol" ar gyfer lefelau chwyddiant uchel parhaus.
- Mae prisiau ein meysydd parcio'n weithredol rhwng 8am a 5pm ar hyn o bryd. Cynigwyd ein bod yn ymestyn y cyfnod hwn fel bod angen talu rhwng 8am ac 11pm.
- Cynigwyd cynyddu costau trwyddedau parcio fel y nodir yn atodiad D (a oedd ynghlwm â'r adroddiad).
- Roedd y cynnig yn cynnwys gwaredu'r tariff 30 munud, Cyngor Sir Ddinbych oedd yr unig Gyngor a oedd yn cynnig y tariff hwn ar hyn o bryd.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Swyddogion am yr adroddiad a gwahoddodd yr Aelodau i ofyn cwestiynau.

Gofynnodd aelodau am fanylion cynnal a chadw'r meysydd parcio fel y cytunwyd yn yr adolygiad diwethaf o'r tariffau yn 2016. Mynegodd aelodau bryderon am ymddangosiad cyffredinol y meysydd parcio yn eu wardiau.

Nododd y Pennaeth Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Gwasanaethau Cefn Gwlad bod cynllun buddsoddi ar waith, gyda chynllun buddsoddi'n cael ei ddatblygu ar gyfer y cyfnod 5 mlynedd rhwng 2024 a 2029. Byddent yn hapus i gyflwyno hyn i'r Pwyllgor mewn cyfarfod yn y dyfodol. Roedd sawl enghraifft lle gwnaed buddsoddiadau mewn meysydd parcio gan gynnwys gosod peiriannau talu ynghyd â dulliau talu â cherdyn, arian parod a digyswllt. Roedd £2 filiwn wedi cael ei fuddsoddi mewn meysydd parcio hyd yma.

Holodd Aelodau am y ffaith nad oedd yr adroddiad yn cynnig unrhyw fanylion ar ffioedd parcio dros nos a nodwyd y byddai hyn yn fuddiol i berchnogion cartrefi modur. Roedd y Pennaeth Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Gwasanaethau Cefn Gwlad yn cydnabod bod cynnydd yn y galw am barcio dros nos ar gyfer perchnogion cartrefi modur a byddai hyn yn cael ei ystyried.

Gofynnodd Aelodau am amllder yr adolygiad o dariffau parcio ac ai 7 mlynedd oedd y cylch adolygu safonol. Nododd y Rheolwr Diogelwch Traffig, Parcio a Ffyrdd bod y tariffau wedi cynyddu'n sylweddol yn dilyn yr adolygiad diwethaf yn 2016 ac felly cytunwyd na fyddai adolygiad arall yn cael ei gynnal am flynyddoedd yn dilyn hyn, gan fod costau ynghlwm â gweithredu cynnydd i'r ffioedd h.y. ail-raglennu'r peiriannau talu ac arddangos. Fodd bynnag, yn sgil y cyfraddau chwyddiant presennol, roedd angen adolygu tariffau'n amlach.

Mynegodd Aelodau bryderon am waredu'r tariff 30 munud gan ddatgan fod y cyhoedd yn manteisio ar y tariff hwn wrth ymweld â'u stryd fawr leol. Nododd y Rheolwr Diogelwch Traffig, Parcio a Ffyrdd eu bod wedi trafod y tariff 30 munud yn ystod y broses gynnig a chytunwyd i waredu'r tariff. Roedd llefydd parcio arhosiad byr am ddim ar bob stryd fawr yn Sir Ddinbych. Nodwyd hefyd fod y data a gasglwyd yn dangos nad oedd cyfran uchel o'r cyhoedd yn defnyddio'r tariff 30 munud.

Cyfeiriodd Aelodau at yr Asesiad o Effaith ar Les ac arolwg a gwblhawyd ar effaith ffioedd parcio ar fusnesau lleol ar y stryd fawr a gofynnwyd am ragor o fanylion am hyn. Nododd y Rheolwr Diogelwch Traffig, Parcio a Ffyrdd eu bod yn awyddus i ymgysylltu a chynnal sgysiau â busnesau lleol ar y stryd fawr i egluro iddynt pam bod y Cyngor yn cynnig cynyddu ffioedd parcio a'r ffordd orau i hyrwyddo llefydd parcio am ddim a'r mentrau a oedd ar waith.

Os byddai'r ffioedd yn cael eu cyflwyno ar ôl 5pm, gofynnodd aelodau a fyddai modd cynnig ffioedd ar gyfradd is ar ôl 5pm. Teimlwyd y gallai cyflwyno un tariff cyffredinol ar gyfer y dydd a'r nos gael effaith niweidiol ar grwpiau a digwyddiadau cymunedol ac ati. Nododd y Rheolwr Diogelwch Traffig, Parcio a Ffyrdd nad oedd unrhyw gynlluniau ar hyn o bryd i ostwng y ffioedd ar ôl 5pm, fodd bynnag, gellid ystyried hyn.

Gofynnodd aelodau am fannau gwefru ceir trydan a phwy oedd wedi talu am y rhain. Gofynnodd aelodau hefyd a oedd gofyn i unigolion a oedd yn defnyddio manau gwefru dalu i barcio'r car, a phwy oedd yn derbyn yr arian. Mewn ymateb

i hynny, rhoddodd y Rheolwr Diogelwch Traffig, Parcio a Ffyrdd wybod i'r Pwyllgor bod dau brosiect ar waith ar hyn o bryd. I ddechrau, gosodwyd manau gwefru ceir trydan mewn 8 maes parcio ar draws y sir, ac ariannwyd y rhain drwy grant gan Lywodraeth y DU a chyllid cyfalaf Sir Ddinbych. Roedd cwmni a gontractiwyd yn gyfrifol am reolaeth ddyddiol meysydd parcio gyda manau gwefru. Rhannwyd yr incwm a gynhyrchwyd o'r manau gwefru rhwng y cwmni a gontractiwyd a'r Cyngor. Ariannwyd yr ail brosiect a oedd ar waith ym meysydd parcio swyddfeydd y Cyngor yn bennaf ac yn cynnwys rhai meysydd parcio cyhoeddus gan Lywodraeth Cymru, ac roedd Sir Ddinbych yn derbyn yr incwm. Nodwyd bod defnyddwyr y manau gwefru yn talu am barcio a'r defnydd o fannau gwefru ar wahân.

Gofynnodd Aelodau a fyddai cynnydd yn nifer y swyddogion gorfodaeth parcio yn unol â'r cynnydd yn yr oriau gweithredu ffioedd parcio. Nododd y Rheolwr Diogelwch Traffig, Parcio a Ffyrdd y byddai angen ymestyn y gwaith gorfodaeth parcio, roedd y manylion ynghylch sut fyddai hyn yn cael ei reoli'n cael eu mireinio.

Soniodd Aelodau am effaith y cynllun parcio am ddim ar ôl 3pm ar brif strydoedd lleol a gofynnwyd a oedd unrhyw ddata ar yr effaith. Nododd y Pennaeth Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Gwasanaethau Stryd nad oedd unrhyw ddata ar gael am hyn ar hyn o bryd, fodd bynnag, roeddent wedi derbyn adborth cadarnhaol gan fusnesau.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion am yr adroddiad cynhwysfawr a'r atebion a roddwyd i bryderon yr aelodau. Wrth gloi'r drafodaeth, cytunodd y swyddogion i archwilio'r awgrymiadau canlynol a gyflwynwyd gan aelodau yn ystod y drafodaeth ymhellach:

- cyflwyno ffioedd gostyngol/rhatach ar gyfer parcio gyda'r nos (h.y. rhwng 5pm ac 11pm er mwyn annog pobl i fynychu grwpiau/digwyddiadau cymunedol)
- y posibilrwydd o gadw'r cynllun parcio 30 munud am ddim neu gyflwyno ffi is ar gyfer hyd at 30 munud
- y posibilrwydd o gynnig llefydd parcio am ddim drwy'r dydd ar ddydd Sadwrn yn y cyfnod yn arwain at y Nadolig yn hytrach na'r trefniant presennol o gynnig llefydd parcio am ddim ar ôl 3pm bob dydd
- trafod y ffioedd arfaethedig ar gyfer meysydd parcio unigol gyda phob Grŵp Ardal Aelodau cyn eu cyflwyno.

Gofynnodd y Cadeirydd a fyddai modd cyflwyno'r Cynllun Buddsoddi ym Meysydd Parcio Sir Ddinbych drafft i'r Pwyllgor cyn ei weithredu a gofynnodd a fyddai modd anfon rhagor o wybodaeth am yr incwm a'r gwariant mewn perthynas â meysydd parcio at Aelodau Pwyllgor yn dilyn y cyfarfod.

Nododd y Rheolwr Diogelwch Traffig, Parcio a Ffyrdd fod meysydd parcio Sir Ddinbych yn cynhyrchu £1.3 miliwn o incwm i'r Cyngor a chytunodd i rannu adroddiad gwybodaeth â'r Pwyllgor yn dilyn y cyfarfod.

Felly, ar ddiwedd trafodaeth fanwl:

Penderfynwyd:

- (i) ***yn amodol ar ystyried y materion a'r awgrymiadau a godwyd yn y drafodaeth ymhellach, cefnogi'r cynnydd arfaethedig mewn ffioedd parcio a'r newidiadau arfaethedig eraill sydd wedi'u nodi yn yr adroddiad;***
- (ii) ***gofyn i'r Cynllun Buddsoddi mewn Meysydd Parcio Sir Ddinbych 2024-29 gael ei gyflwyno i'r Pwyllgor i'w ystyried yn gynnar yn 2024 cyn ei gymeradwyo a'i fabwysiadu.***

Ar y pwynt hwn, newidiwyd trefn y rhaglen gyda chymeradwyaeth y Cadeirydd fel a ganlyn: symud eitem 7 'y Wybodaeth Ddiweddaraf am Brosiect Ailfodelu'r Gwasanaeth Gwastraff' i eitem 6 ar y rhaglen.

6 Y WYBODAETH DDIWEDDARAF AM BROSIECT AILFODELU'R GWASANAETH GWASTRAFF

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Priffyrdd a'r Amgylchedd adroddiad diweddar (a ddosbarthwyd ymlaen llaw) ar gyflwyniad y Prosiect Ailfodelu'r Gwasanaeth Gwastraff newydd.

Bwriad yr adroddiad oedd rhoi gwybod i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau am gynnydd presennol y prosiect ac amlygu'r risg o ran cymeradwyo'r drwydded weithredol sydd ei hangen ar gyfer Cynllun Trosglwyddo Gwastraff newydd Dinbych yn amserol.

Eglurodd swyddog arweiniol Tîm Gweithredol Corfforaethol y Prosiect i Aelodau mai'r Gwasanaeth Gwastraff newydd oedd y newid gweithredol mwyaf a ddarparwyd gan y Cyngor ers blynnydoedd ac roedd llawer o waith cynllunio wedi cael ei gwblhau i gyrraedd y cam hwn.

Byddai'r gwasanaeth newydd yn cynnwys casglu gwastraff wedi'i ailgylchu yn wythnosol mewn cynwysyddion ar wahân a chasglu gweddill gwastraff y cartref bob mis.

Y brif broblem ar hyn o bryd oedd cael y drwydded weithredol gan Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC), ni ellir gweithredu'r Orsaf Drosoglwyddo Gwastraff heb y drwydded hon. Disgwylwyd y byddai'r drwydded yn cael ei chyflwyno yn y Gwanwyn 2024. Roedd y Cyngor wedi cyflwyno'r ffurflen gais ar gyfer Depo Trosglwyddo Gwastraff Dinbych ym mis Ionawr 2023, fodd bynnag, roedd oedi wedi bod yn sgil cronriad o drwyddedau i'w cyflwyno gan CNC. Roedd y broblem hon bellach wedi'i datrys, roedd y broses y disgwylwyd iddi gymryd hyd at 4 mis i'w chwblhau bellach ar waith, ac roedd trafodaethau cadarnhaol wythnosol yn parhau gyda CNC. Byddai unrhyw broblemau a godir yn ystod y cyfarfodydd hyn yn cael eu huwchgylchirio ar unwaith i Aelod Arweiniol a Swyddog Arweiniol y Tîm Gweithredol Corfforaethol.

Roedd bwriad i gyflwyno'r Prosiect Ailfodelu'r Gwasanaeth Gwastraff o fis Mehefin 2024 a chwblhau'r depo erbyn mis Rhagfyr 2023.

Roedd angen canolbwyntio ar recriwtio staff a darparu'r cynwysyddion newydd i bob aelwyd yn y sir.

Byddai'r Tîm Prosiect yn mynychu bob cyfarfod Grŵp Ardal Aelodau ym mis Chwefror / Mawrth 2024 i gynnig rhagor o fanylion am gyflwyniad y Prosiect yn eu hardaloedd.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Aelod Arweiniol a Swyddog Arweiniol Gweithredol y prosiect am y diweddariad a chroesawyd cwestiynau gan Aelodau.

Nododd Aelodau bod yr ymweliad diweddar â depo gwastraff newydd Dinbych yn fuddiol iawn a gofynnwyd am ymweliad arall cyn cyflwyno'r gwasanaeth.

Holodd aelodau am y newid i wagenni trydan dan y gwasanaeth newydd a gofynnodd pwy oedd yn gyfrifol am y costau cysylltiedig. Nododd Swyddog Arweiniol Gweithredol y Prosiect bod ar y gwasanaeth newydd angen fflyd newydd o wagenni i ymdrin â'r cynwysyddion sortio ar ymyl palmant o fewn y Gwasanaeth Ailgylchu newydd. Fodd bynnag, byddai cerbydau gwastraff cyffredinol presennol yn parhau i fod yn addas ar gyfer darparu'r gwasanaeth gan nad oedd y model gwasanaeth yn newid, dim ond amllder y ddarpariaeth gwasanaeth. Er bod rhagor o gerbydau trydan wedi cael eu cyflwyno i'r fflyd, nid oedd y fflyd i gyd yn drydan gan fod angen sicrhau cadernid cylchoedd casgliadau gwastraff yn y sir.

Nododd aelodau eu pryderon am yr helynt posibl yn sgil cwynion gan y cyhoedd a nododd nad oedd hyn yn cael ei amlygu ddigon yn yr adroddiad. Darparodd Swyddog Arweiniol Gweithredol y Prosiect sicrwydd i aelodau eu bod yn deall y byddai gan breswylwyr rai pryderon am y newid. Yn y flwyddyn newydd (Ionawr 2024), byddai prosesau cyfathrebu arfaethedig yn cael eu rhoi ar waith 6 mis cyn gweithredu. Nododd awdurdodau eraill a oedd eisoes wedi trosglwyddo i'r Gwasanaeth Ailgylchu Gwastraff newydd bod rhai pryderon ar ddechrau'r cyflwyniad. Fodd bynnag, unwaith yr oedd preswylwyr wedi dod i ddeall y system newydd, roeddent yn ei ffafrio.

Gofynnodd Aelodau beth oedd cyfanswm y costau a oedd ynghlwm â chyflwyno'r prosiect. Nododd Swyddog Arweiniol Gweithredol y Prosiect fod y Prosiect yn costio oddeutu £22 miliwn. Yn sgil yr hinsawdd ariannol sydd ohoni, roedd y costau disgwylid wedi cynyddu. Roedd Llywodraeth Cymru wedi darparu £12 miliwn o gyllid, a byddai gweddill y costau'n cael eu talu gan gronfa wrth gefn y Gwasanaeth a thrwy Fenthycia Darbodus. Nodwyd y byddai'r costau rhedeg sydd ynghlwm â'r gwasanaeth newydd, unwaith y byddai'n weithredol, yn llai na chostau'r gwasanaeth ailgylchu a oedd ar waith ar hyn o bryd.

Roedd yr Aelod Arweiniol a'r swyddogion yn cydnabod, fod y risg fwyaf i gyflwyno'r Gwasanaeth newydd yn brydlon yn ymwneud â chael y drwydded i'r Orsaf Drosglwyddo Gwastraff gan CNC. Er nad oedd cynllun wrth gefn ar waith pe bai

oedi gyda chyflwyno'r drwydded, roedd yr Aelod Arweiniol a'r swyddogion yn hyderus, o ystyried y trafodaethau rheolaidd a oedd bellach yn mynd rhagddynt gyda CNC yn lleol ac yn genedlaethol, y byddai'r drwydded yn cael ei chyflwyno mewn pryd.

Nododd a chytunodd yr Aelodau bod angen bod yn gadarnhaol am y Gwasanaeth Gwastraff newydd a gweithio gyda swyddogion i hysbysu'r cyhoedd.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Aelodau Arweiniol a Swyddog Arweiniol Gweithredol am eu hadroddiad.

Yn dilyn trafodaeth fanwl:

Penderfynwyd: yn amodol ar y sylwadau a'r atebion uchod i'r cwestiynau a godwyd -

- (i) ***cydnabod y cynnydd a wnaed hyd yma â darpariaeth y Prosiect, gan gynnwys yr ymdrechion a wnaed i sicrhau cymeradwyaeth brydlon o'r drwydded weithredol ar gyfer Gorsaf Drosglwyddo Gwastraff newydd Dinbych; a***
- (ii) ***cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les, sydd ynghlwm fel Atodiad 1 i'r adroddiad fel rhan o'i ystyriaethau.***

7 ASESIAD O ANGHENION LLETY SIPSIWN A THEITHWYR

Cyflwynodd yr Aelod Arweiniol Datblygu Lleol a Chynllunio adroddiad yr Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr (a ddosbarthwyd ymlaen llaw) i Aelodau.

Mae Deddf Tai (Cymru) 2014 yn ei gwneud yn ofynnol i gynnal a chyflwyno asesiad o anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr i Lywodraeth Cymru bob 5 mlynedd. Cyflawnodd y Cyngor yr asesiad rhwng Awst a Hydref 2021, a chafodd ei gyflwyno i LIC ar 24 Rhagfyr 2021.

Yn dilyn cymeradwyaeth y Cabinet a chyflwyno'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr i Lywodraeth Cymru, cysylltodd deulu gydag angen, a oedd wedi gwrthod cymryd rhan yn flaenorol, â'r Cyngor i ofyn am gael eu cynnwys.

Yn dilyn adroddiad i Friffio'r Cabinet ar 9 Ionawr 2023 ail-sefydlwyd Grŵp Tasg a Gorffen Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr er mwyn cefnogi'r gwaith ar yr asesiad newydd. Roedd y Grŵp Tasg a Gorffen bellach wedi gorffen ei waith ac roedd yr adroddiad terfynol gan y Grŵp wedi'i atodi fel Atodiad 1. Roedd yr adroddiad hwn yn darparu canlyniadau gwaith y Grŵp Tasg a Gorffen.

Amlinellodd Cadeirydd y Grŵp Tasg a Gorffen gasgliadau'r grŵp a'r gwaith a gwblhawyd fel a ganlyn:

- Cafodd y Grŵp Tasg a Gorffen 4 cyfarfod a chynhaliodd yr ymgynghorwyr, ORS, gyfweiliadau gyda'r teulu ychwanegol a chynhaliwyd adolygiad ysgafn gyda'r teuluoedd a oedd wedi ymgysylltu â'r broses asesu yn y gorffennol i

sicrhau bod eu canfyddiadau'n dal i fod yn berthnasol. Roedd y Grŵp Tasg a Gorffen yn fodlon bod y broses gywir wedi cael ei dilyn.

- Roedd y Grŵp Tasg a Gorffen yn fodlon fel grŵp bod canfyddiadau ac argymhellion yr asesiad yn ganlyniad o ddilyn methodoleg Llywodraeth Cymru a defnyddio dull cadarn o weithio.
- Fel grŵp, teimlwyd bod Grŵp Tasg a Gorffen Aelodau gydag aelod etholedig o bob Grŵp Ardal aelodau wedi gweithio'n dda, ac y byddai'r dull yn fuddiol ar gyfer gwaith i'r dyfodol.

Diolchodd yr Aelod Arweiniol i'r Grŵp Tasg a Gorffen am eu gwaith caled ac i'r Cynghorydd Scott am ei rôl fel Cadeirydd.

Pwysleisiodd y Rheolwr Prosiect Corfforaethol rwymedigaethau cyfreithiol y Cyngor. Roedd Deddf Tai (Cymru) yn ei gwneud yn ofynnol i bob Cyngor gynnal a chyflwyno asesiad o anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr i Lywodraeth Cymru. Roedd cyfrifoldeb hefyd i fynd i'r afael ag unrhyw anghenion a nodwyd.

Roedd y Bwrdd Prosiect yn arwain y prosiect, gan gynnwys Uwch Swyddogion a'r Aelod Arweiniol, ac roedd yr holl waith yn cael ei oruchwylio gan y Grŵp Tasg a Gorffen.

Gan gydnabod yr angen a nodwyd o fewn yr Asesiad ar gyfer caeau preswyl, gofynnodd aelodau pam nad oedd angen ar gyfer darpariaeth dramwy wedi cael ei nodi. Rhoddodd yr Aelod Arweiniol a'r swyddogion wybod er bod achosion o wersylla anghyfreithlon yn codi ar draws y sir o bryd i'w gilydd, dim ond am gyfnodau byr oedd yr achosion hyn gan amlaf ac roeddent yn cael eu rheoli a'u trafod yn fwy effeithiol drwy ddull rhesymegol a goddefol. Dyma oedd barn y gymuned Sipsiwn a Theithwyr hefyd.

Diolchodd y Cadeirydd am y diweddariad a chroesawyd cwestiynau gan yr Aelodau.

Soniodd Aelodau am y broses well sydd ar waith a'r gwaith rhagorol a gwblhawyd, a fyddai'n cefnogi datblygiad y Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) maes o law.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Aelod a'r Swyddogion am eu hadroddiad.

Yn dilyn trafodaeth fanwl:

Penderfynwyd:

- (i) cymeradwyo casgliadau'r Grŵp Tasg a Gorffen bod methodoleg Llywodraeth Cymru wedi cael ei ddefnyddio'n briodol i'r dadansoddiad o angen;**
- (ii) cadarnhau ei gefnogaeth i'r dull o fynd ati i gyflawni Asesiad o Lety Sipsiwn a Theithwyr Sir Ddinbych fel un cadarn ac un a oedd yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru;**

- (iii) **argymell i'r Cabinet y dylid cymeradwyo'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr drafft diwygiedig i'w ailgyflwyno i Lywodraeth Cymru; a**
- (iv) **chadarnhau ei fod, fel rhan o'i ystyriaeth o'r wybodaeth a ddarparwyd, wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les, Atodiad 3 i'r adroddiad - a gwblhawyd cyn yr asesiad cyntaf yn 2021 ac a adolygwyd yn 2023.**

8 RHAGLEN WAITH CRAFFU

Arweiniodd y Cydlynnydd Craffu yr Aelodau trwy adroddiad Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Pwyllgor Craffu Cymunedau (a ddosbarthwyd ymlaen llaw).

Roedd y cyfarfod nesaf wedi'i drefnu ar gyfer 7 Rhagfyr 2023, yn cynnig pedair eitem ar gyfer y rhaglen.

- i. Ail gartrefi a thai gosod byrdymor.
- ii. Cynllun Cludiant Cynaliadwy Drafft.
- iii. Cyllidebau a Chynnydd Rhent Tai 2024/2025.
- iv. Rhaglen Adfywio a Llywodraethu y Rhyl.

Rhoddodd y Cydlynnydd Craffu wybod i'r Pwyllgor na fyddai'r adroddiad 'Ail gartrefi a Thai Gosod Byrdymor' yn barod ar gyfer cyfarfod mis Rhagfyr yn dilyn trafodaeth gyda swyddogion, gan eu bod yn aros am ganllawiau pellach ar drefn drwyddedu ar gyfer eiddo o'r fath gan Lywodraeth Cymru. Rhoddodd y pwyllgor ganiatâd i'w aildrefnu.

Byddai adroddiad ar Gynllun Buddsoddi Drafft Meysydd Parcio 2024 - 2029 yn cael ei ychwanegu at y Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol ar gyfer mis Chwefror / Mawrth 2024.

Anogodd y Cydlynnydd Craffu Aelodau i nodi unrhyw gwestiynau neu faterion ar y Ffurflen Cynigion Aelodau (Atodiad 2) i'w trafod yng nghyfarfod nesaf y Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu ar 28 Tachwedd 2023.

Felly:

Penderfynwyd: yn amodol ar aildrefnu'r eitem 'Ail Gartrefi a Thai Gosod Byrdymor' uchod, ynghyd â chynnwys adroddiad 'Cynllun Buddsoddi mewn Meysydd Parcio Drafft y Cyngor 2024-29' yn gynnar yn 2024, a gytunwyd yn gynharach yn y cyfarfod, cadarnhau rhaglen gwaith i'r dyfodol y Pwyllgor fel y nodir yn Atodiad 1 i'r adroddiad.

9 ADBORTH GAN GYNRYCHIOLWYR PWYLLGOR

Rhoddodd y Cynghorydd Delyth Jones wybod i aelodau ei bod wedi cynrychioli'r Pwyllgor yn ddiweddar yng nghyfarfod Herio Gwasanaeth Addysg a Gwasanaethau Plant. Roedd hi'n aros am nodiadau'r cyfarfod ar hyn o bryd. Unwaith y byddai hi wedi'u derbyn, byddai hi'n briffio'r Pwyllgor ar y trafodion.

Diolchodd y Cadeirydd i'r swyddogion a'r aelodau am fynychu'r cyfarfod a
therfynwyd y cyfarfod.

Daeth y cyfarfod i ben am 12.15pm

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad y cyfarfod	7 Rhagfyr 2023
Aelod Arweiniol / Swyddog	Y Cyngorydd Rhys Thomas
Pennaeth Gwasanaeth	Liz Grieve, Pennaeth Tai a Chymunedau
Awdur yr adroddiad	Geoff Davies, Swyddog Arweiniol – Tai Cymunedol
Teitl	Cynnydd Rhent Tai a Chyllidebau 2024 / 25

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Ystyried y broses ar gyfer pennu'r argymhelliad ar lefel y cynnydd mewn rhent wythnosol ar gyfer tenantiaid Tai Cymunedol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 Craffu cyn gwneud penderfyniad i benderfynu: a yw'r cynnydd sy'n cael ei gynnig wedi'i ystyried yn ddigonol - yr effaith ar fforddiadwyedd i aelwydydd ac effaith opsiynau eraill ar gyllidebau buddsoddi Tai.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Mae'r pwyllgor yn ystyried cynnwys yr adroddiad ac yn gwneud unrhyw sylwadau neu argymhellion i'r Cabinet.

4. Manylion yr adroddiad

4.1. Bob blwyddyn mae'n ofynnol bod y gwasanaeth Tai, sy'n rheoli stoc tai'r Cyngor trwy'r Cyfrif Refeniw Tai, yn cyhoeddi hysbysiad o gynnydd rhent i'n tenantiaid.

4.2. Mae'r cynnydd mwyaf i renti wythnosol yn cael ei osod gan Bolisi Rhent Llywodraeth Cymru, sydd wedi'i seilio ar ffigur CPI mis Medi bob blwyddyn.

- 4.3. Eleni, roedd y CPI yn 6.7% ac felly mae'r Gweinidog wedi argymhell cynnydd mwyaf o 6.7%.
- 4.4. Er ein bod yn deall bod angen ystyried unrhyw gynnydd mewn rhent yn ofalus, mae gofyn i ni hefyd sicrhau ein bod yn gallu cynnal a gwella ein stoc tai'r Cyngor o 3,334 o gartrefi i'r safon sy'n ofynnol gan Safon Ansawdd Tai Cymru a'n Cynllun Corfforaethol ein hunain.
- 4.5. Gyda phwyslais newydd ar fod yn Ddi-garbon Net a Gwres Fforddiadwy, rydym wedi cael targedau heriol i'w cyflawni ar gyfer ein stoc a fydd, ffodd bynnag, yn y pen draw o fudd i denantiaid y Cyngor trwy ddarparu safonau uwch a chartrefi sy'n fwy effeithlon o ran ynni o'i chymharu â'r hyn sydd ganddynt ar hyn o bryd.
- 4.6. Wrth ystyried y cynnydd mewn rhent y llynedd, awgrymodd y Cabinet y byddai'n well ganddynt fod wedi cael rhestr o opsiynau i'w hystyried. Oherwydd safonau sy'n codi'n sylweddol a chostau sy'n codi'n sylweddol, bellach mae'r gwasanaeth Tai yn credu bod unrhyw ddewis wedi'i gymryd oddi wrthym ac nid oes gennym unrhyw ddewis ond i ofyn am gymeradwyaeth ar gyfer y cynnydd mwyaf.
- 4.7. Hyd yn oed gyda'r incwm ychwanegol hwn, rydym yn dal yn wynebu'r her o fodloni'r gofynion angenrheidiol wrth barhau i ddarparu cartrefi newydd sydd wirioneddol eu hangen.
- 4.8. Mae'r holl Awdurdodau Lleol eraill sydd â stoc Tai yng Nghymru wedi nodi y byddant yn gofyn am argymhelliad i gynyddu rhenti yn ôl yr uchafswm.
- 4.9. Mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi awgrymu i swyddogion y Cyngor bod ein penderfyniad y llynedd, i beidio â chynyddu rhenti yn ôl yr uchafswm, wedi tanseilio ein dadl bod angen mwy o gyllid grant i'n helpu ni i gyflawni'r Safon Ansawdd Tai Cymru newydd a thargedau darparu cartrefi newydd.
- 4.10. Pwynt allweddol yn ein penderfyniad i wneud yr argymhelliad hwn yw ystyried y Model Fforddiadwyedd a ddefnyddir gan y gwasanaeth i fesur yn ffurfiol os yw ein lefelau rhent yn fforddiadwy i aelwydydd yn Sir Ddinbych. Gan ddefnyddio Model "Rhent Byw" Sefydliad Joseph Rowntree, rydym wedi gallu mesur rhenti a gallwn gadarnhau, gyda'r cynnydd mwyaf a ganiateir, mae ein rhenti

wythnosol yn parhau o fewn y cyfyngiadau fforddiadwyedd llym ar gyfer incwm a enillir yr aelwydydd â'r incwm isaf yn Sir Ddinbych.

4.11. Mae gwybodaeth am y model fforddiadwyedd a'r ystyriaethau manwl, ehangach o fuddsoddi sydd eu hangen i gyflawni'r safonau gofynnol wedi'u cynnwys yn Atodiad 1.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1. Mae Tai yn Flaenoriaeth Gorfforaethol a bydd y rhaglen gyfalaf yn cefnogi'r economi leol drwy wneud y mwyaf o gyflogaeth leol, hyfforddiant a chyfleoedd cadwyn gyflenwi ar gyfer pobl a busnesau lleol.

5.2. Mae gweithio tuag at stoc Tai di-garbon net yn un o elfennau craidd Safon Ansawdd Tai Cymru 2023.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Mae'r Cyfrif Refeniw Tai wedi'i glustnodi ac mae costau gweithredu wedi eu cynnwys drwy renti a thaliadau gwasanaeth.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1. Mae'r Cyngor yn gwerthfawrogi y gallai unrhyw gynnydd mewn rhent wythnosol gael effaith ar allu rhai o'n cwsmeriaid i fodloni eu hymrwymadau wythnosol.

7.2. Mae angen mwy o incwm i fuddsoddi yn ein cartrefi i fod o fudd i'n tenantiaid yn y pen draw.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Ymgynghorwyd â Ffederasiwn Tenantiaid a Phreswylwyr Sir Ddinbych ac mae'r rheswm dros y cynnydd mewn rhent a'r effaith ar gynllun busnes y Cyfrif Refeniw Tai wedi ei egluro'n llawn i'r grŵp.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Mae adolygiad llawn o Gynllun Busnes y Stoc Dai wedi cadarnhau fod y Cynllun yn parhau i fod yn gadarn ac yn hyfyw. Mae yna ddigon o adnoddau i gefnogi rheoli a goruchwyllo'r gwasanaeth tai ac anghenion buddsoddi'r stoc.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Y risg yw methu â dilyn Cynllun Busnes y Stoc Dai ac i osod cyllidebau yn briodol a allai arwain at bryderon ariannol ac ymyrraeth bosib gan Lywodraeth Cymru.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Deddf Tai (Cymru) 2014 sy'n pennu'r polisi rhent. Mae'r Cyfrif Refeniw Tai wedi ei glustnodi gan statud.

Housing Rent Setting 2024/2025

Report to consider the annual Housing Rent Increase with a focus on: the impact on Households; the investment in housing stock; the delivery of new homes and service delivery.

1) Introduction

The Council housing service is funded by income from tenant's rents and is managed separately from other council finances.

This income goes into the Housing Revenue Account (HRA) and the costs required to deliver services to tenants and manage and maintain the housing stock is managed by a mix of revenue and capital expenditure.

When setting rent levels, Welsh Government requires social landlords to consider an "assessment of cost efficiencies across the operating cost base, value for money and affordability for tenants".

These factors are discussed in this report along with the considerations given to the balance between the level of increase we should apply and the level of investment required to invest in our stock and services.

We now know we have to achieve new higher standards to support affordable warmth; continue to deliver new homes to support the Council's response to the housing crisis and increased homelessness; and balance this with affordability and support for households in council owned homes.

2) Summary

- With the maximum increase allowed, our weekly rents remain within our affordability measures for those households with the lowest levels of earned income.
- Even with the maximum increase we are face significant budget pressures to be able to achieve the new Welsh Housing Quality Standard
- We can demonstrate the positive impact that investment in our stock has on our households through reduced bills.
- Any rent increase less than the maximum is less investment in our homes.
- Our tenants tell us we provide value for money
- Our tenants tell us the rents we set are fair
- We can demonstrate and show comparison that we use our money well
- Our tenants are satisfied with the services they receive

3) Background

Last year Cabinet suggested they would like different rent increase scenarios to consider, however the strong recommendation from the Housing service this year is that we increase the rent by the maximum allowed by the Minister. This is explained in this report.

A key point is that we have measured our rent levels using a nationally recognised affordability model, with the maximum increase allowed, and can confirm that they remain affordable for the lowest income earners in Denbighshire. [Impact on Household Affordability](#)

We have a number of risk & safety priorities in addition to other requirements we need to adhere to, such as a new Welsh Housing Quality Standard (WHQS 2) and delivering on priorities is now no longer a matter of choice. We are required to make difficult decisions in terms of investment in the council housing stock.

Why we are where we are?

Due to the disruption caused by the pandemic, followed by a period of high inflation, which has led to significant cost increases in the building & construction sector, we now face for the first time with backlogs in our improvement programmes compared to our previous level of standards. For example, we have 600 homes in need of replacement kitchens and bathrooms compared to what we would have previously expected to deliver.

In addition, the increased standards specified in WHQS 2 will require us to achieve an EPC energy rating of C75 for all our homes by 31st March 2029. There are further requirements to achieve an EPC energy rating of A and 'net zero' for our housing stock overall at a later date. This will require significantly increased levels of investment to what we have budgeted to date. It is vital to remember that this investment, while a significant cost to us as the Landlord, will immediately benefit our tenants who will be living in an excellent standard of accommodation with a renewed focus on affordable warmth. [Impact of our Investment](#)

The current situation with regards to cost increases (this is estimated to be 40% increase for the building and construction sector) and higher standards to adhere to, places the HRA under significant pressure. It is likely that compromises will have to be made around new build schemes and compliance with WHQS to enable us to remain within manageable borrowing levels.

[Impact on longer term HRA revenue budgeting](#)

Failure to implement the maximum rent increase allowed by the WG Minister would lead to even further pressures on HRA budgets and therefore capital programmes. For example, even a 0.5% deviation from the maximum 6.7% increase would reduce income by nearly £90K next year and for each subsequent year following. By the next deadline date for WHQS compliance this 0.5% deviation would be £358,337 less to spend. This would also mean the potential risk of increasing backlogs in our improvement programmes and it would take us even longer to achieve the new WHQS, to the detriment of our tenants.

Element	Compliance date
3b) In the interim, all homes must meet a minimum of SAP 75 – EPC C	31 March 2030
3c) Carbon emissions from homes must be minimised (minimum of EIR 92)	set by the Targeted Energy Pathways
3d) Landlord’s must carry out a Whole Stock Assessment and produce Target Energy Pathways for their homes	31 March 2027

Source WHQS Welsh Government October 2023

4) Impact on Household Affordability

We currently have 72% of households in receipt of some support to meet their weekly rent, either through Housing Benefit or Universal Credit Housing Costs. Any increase in weekly rent charge will be met by the housing costs support for these households (assuming their circumstances did not change).

In addition, we have adopted the Joseph Rowntree Foundation (JRF) Living Rent Model to enable us to assess our rent levels for affordability in relation to household income in the county. This uses the Office for National Statistics (ONS) data from October 2023 on average household incomes in Denbighshire.

- We have used the lowest **30th percentile** of average incomes to reflect the lowest **earned** incomes in the County.
- We set a target for our weekly rent to be no more than **28%** of this lowest average weekly earned income.

Even with a 6.7% increase a household with the lowest third of average earned income would still have a weekly rent less than 28% of this income.

While we aim to ensure that our rent is affordable, we also continue to offer a range of income maximisation support for households. [Advice & Support to Promote Affordability](#)

It is important to add that the Council charges a lower average rent than RSLs who operate in Denbighshire, so our tenants are paying less rent than most other social housing tenants in the county.

More detail on the affordability model can be found here -

http://pdf.savills.com/documents/Living_Rent_Methodology.pdf?_ga=1.123272841.345168137.1430233577

Our Affordability modelling is shown in the graph below -

Affordability

No one on the lowest 30th percentile of earned incomes should have a weekly rent of more than 28% of their income.

The Joseph Roundtree Foundation (JRF) Living Rent Model allows us to calculate this.

Advice & Support to Promote Affordability

Council tenants have access to a free and independent welfare rights, energy and debt advice service called **Key To Advice**. This is currently delivered by **Citizens Advice Denbighshire** and this also enables the housing team to benefit from a specific worker from CAD to provide support to tenants. This includes a focus on fuel poverty to assist our tenants with their fuel bills and tariffs.

Highlights of April 2023 to October 2023 of the Key to Advice project are:

- 244 tenants supported
- £628,139 annual income gains

Working Denbighshire

We also have a dedicated Housing Employment Mentor in partnership with Working Denbighshire. This focuses on working closely with tenants to enable them to be employment ready, provide access to job searches and provide work placements and training opportunities. 55 council tenants have been supported in 2023.

Financial Inclusion

We also have a Financial and Digital Inclusion Officer in the Community Resilience team, funded by the HRA, who works alongside Community Housing to support council tenants to access advice and information and support on financial matters.

This role provides community level support as opposed to individual case work bringing specialist advice services into the community via groups and events.

Examples of projects include money advice workshops, digital literacy surveys and supporting digital awareness sessions.

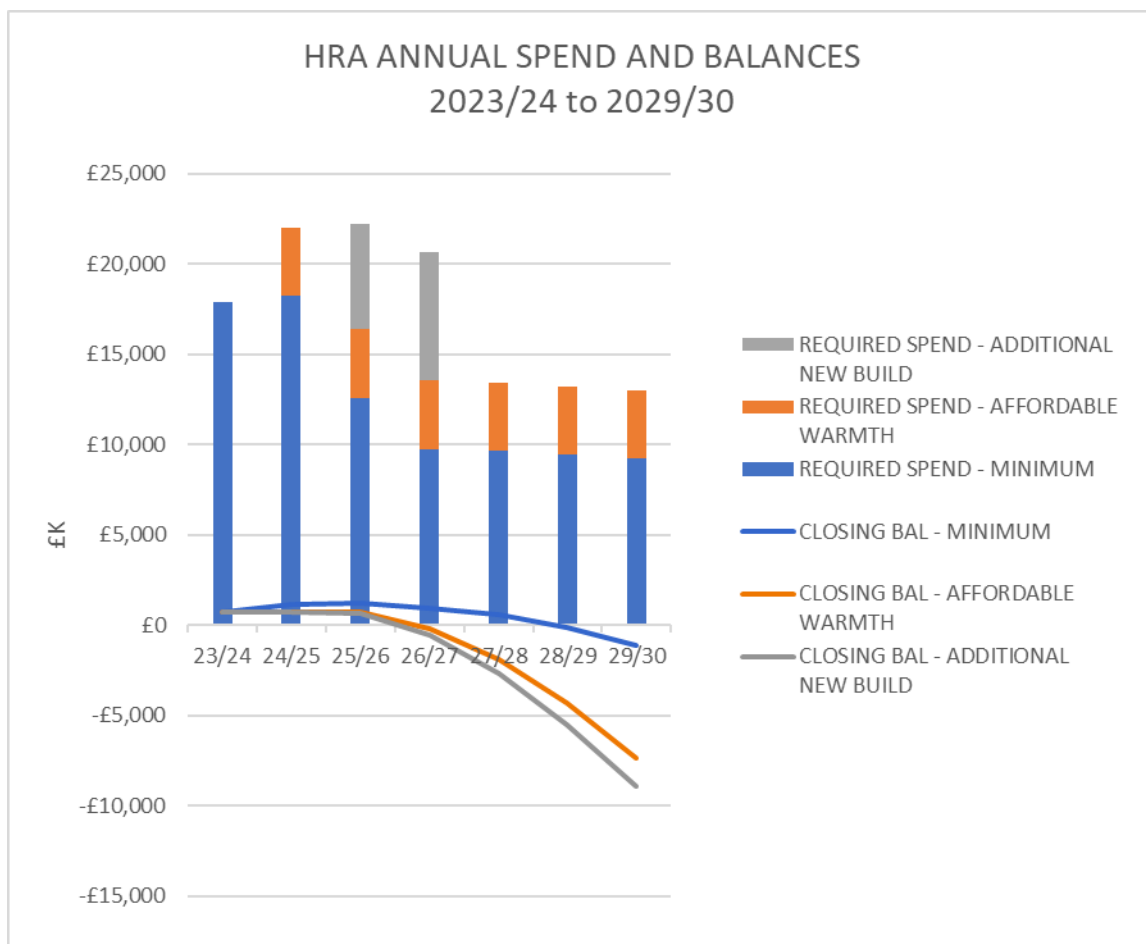
5) Impact on longer term HRA budgeting

The chart below shows the annual spend required on our housing stock to deliver -

- A. The 'bare minimum' standard to continue with our improvement and new build programmes.
- B. The WHQS affordable warmth target by 2029
- C. Additional new build properties to meet our Council target of 170 properties by 2027

The chart also shows the impact of these levels of spend on the balances of the HRA. Even the lowest level of spend leads to balances falling below zero in 5 years' time.

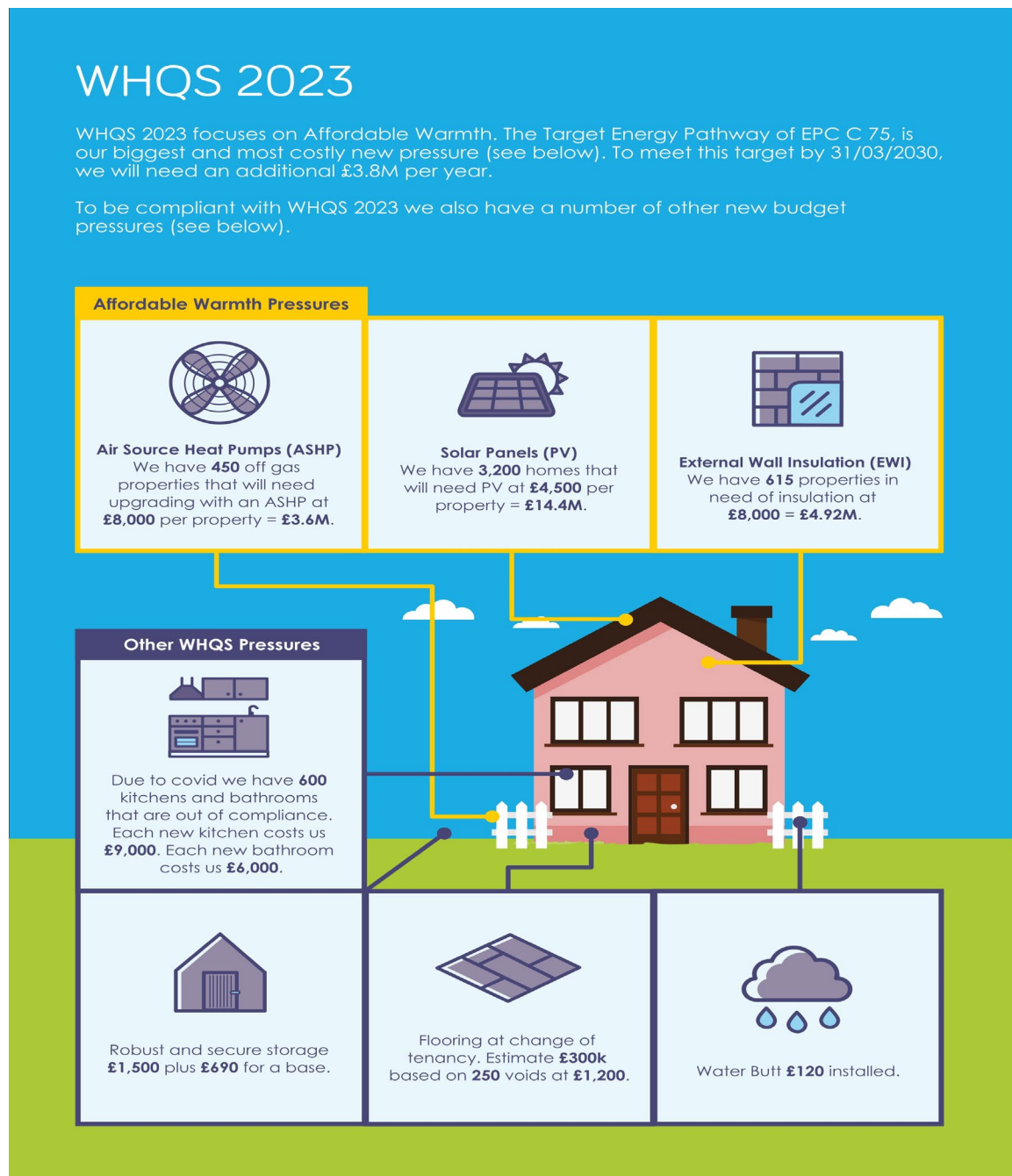
This includes all external grants for improvements and new homes at current levels.

6) Capital investment in our stock

The following infographic outlines where we are with the Welsh Housing Quality Standard (WHQS) and the additional pressures on our level of investment required so we can achieve what is required of us and will help our households in term so the quality of their homes.

We need to spend an additional £3.8m per year to achieve the additional WHQS 2 items and the kitchen / bathroom programme as well as existing safety and compliance matters.

Budget Pressures on the Housing Revenue Account

The graph below shows the additional investment required to achieve WHQS 2 alongside our current expenditure. Therefore, even with the maximum rent increase this year we do not have sufficient funding to be able to achieve the new standards within the required timescale without a significant increase in Welsh Government support.

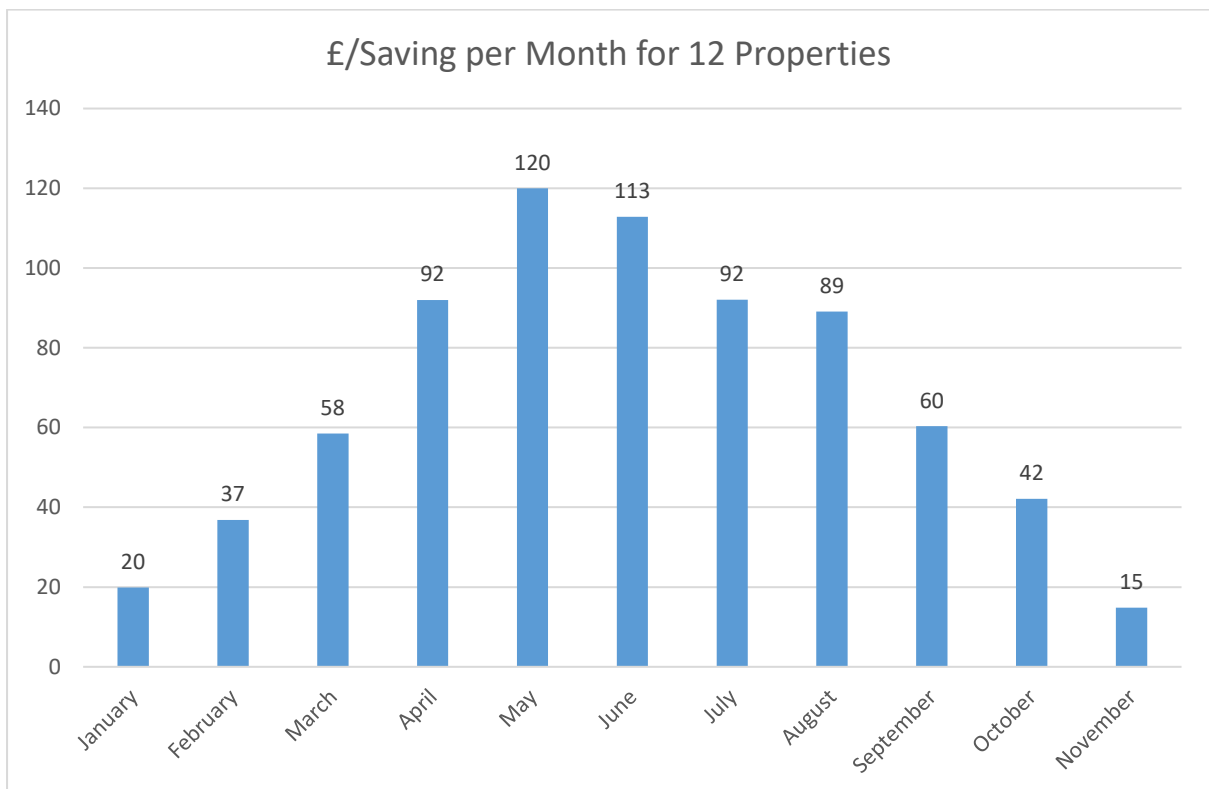
To demonstrate this the second graph shows the extent of the challenge with kitchen and bathrooms replacements.

7) Impact of our Investment

On a positive note, the graph below shows the benefit to households of investment in our homes. These are 12 random homes selected following “retrofit” improvement works which have significantly improved the energy efficiency and therefore weekly bills for these households.

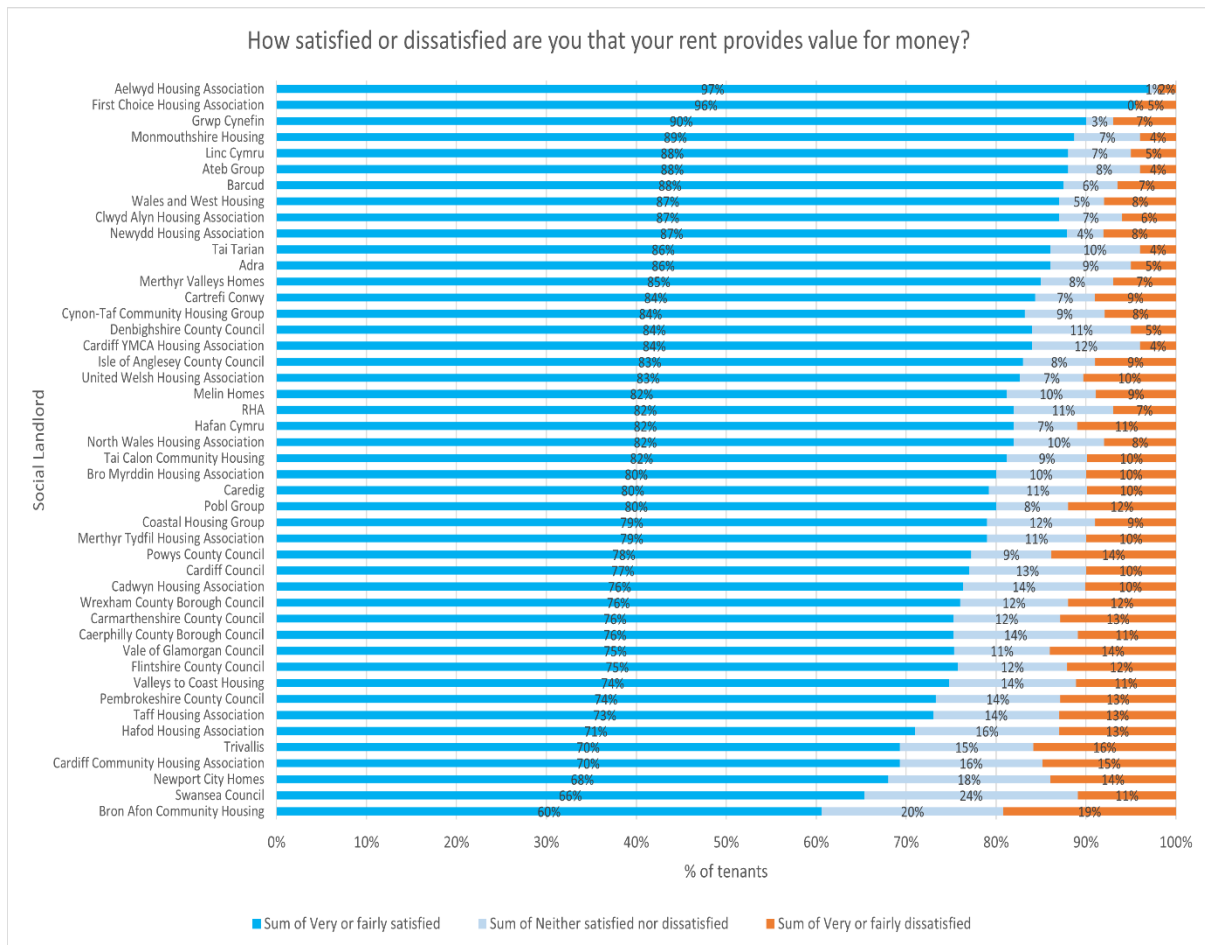
Each individual property is saving approximately £36 per month due to Retrofit energy efficiency works.

8) Value For Money

Our most appropriate measure of value for money is feedback from our tenants.

The graph below shows all social landlords (Councils and RSL's) in Wales. Denbighshire has 85% value for money satisfaction which places us 16th out of 46 Landlords in Wales.

Source: WG May 2023

Service Charges

Service chargeable income collects actual costs for specific services and overall shows a slight increase over last year to £401k. Individual properties may be subject to a varied charge. As a result, the average charge per property has increased to £2.33 per week (from £2.23 last year).

We aim to keep service charges as low as we possibly can and ensure value for money through competitive costs and the delivery of good quality services. We

have compare our service charges to other landlords and we remain amongst the lowest on average.

Cost Efficiency

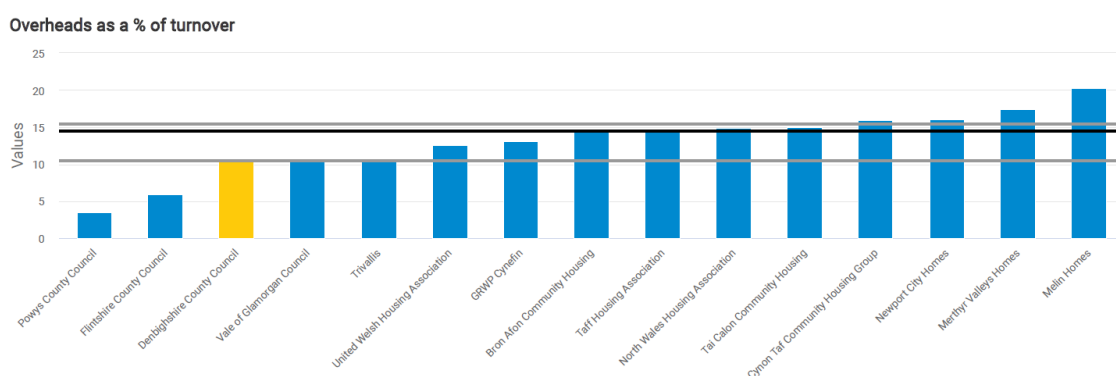
The information below is taken from data provided by the national benchmarking service HOUSEMARK and shows our costs are relatively low compared to comparable landlords but our cash investment in our assets is high.

1.1 Overheads

This graphs show Overheads as a percentage of our Turnover and Cost Per Property (CPP) and Employee Overheads.

This is all the staffing and support costs for running the housing and property management service.

The full report is available on request.

Source: Housemark

Communication with Tenants

- We provide information to our tenants on how their rent money is spent. Each year with the rent increase notification letter we send all tenants a booklet which explains -
- How the average weekly rent is spent with a breakdown of our management, maintenance and finance costs.

Tenant feedback on our Rents

We recently surveyed council tenants about their weekly rent and overall the feedback, from 778 responses, was that 73% of households told us that they believe that our rents are fair with 6% saying they are not.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad y cyfarfod	7 Rhagfyr 2023
Aelod Arweiniol / Swyddog	Y Cyngorydd Jason McLellan, Arweinydd ac Aelod Arweiniol Twf Economaidd a Threchu Amddifadedd / Tony Ward, Cyfarwyddwr Corfforaethol: Yr Amgylchedd a'r Economi
Pennaeth Gwasanaeth	Emlyn Jones, Pennaeth Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Gwasanaethau Cefn Gwlad
Awdur yr adroddiad	Tony Ward, Cyfarwyddwr Corfforaethol: Yr Amgylchedd a'r Economi
Teitl	Rhaglen Adfywio a Llywodraethu y Rhyl

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â Rhaglen Adfywio'r Rhyl a threfniadau llywodraethu'r rhaglen.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Edrych ar effeithiolrwydd gwaith y Bwrdd Rhaglen i gyflawni'r rhaglen adfywio hyd yma.
- 2.2. Nodi unrhyw rwystrau neu lithriadau a llunio argymhellion i geisio mynd i'r afael arnynt a chynnal darpariaeth y rhaglen i sicrhau adfywio'r Rhyl i fod o fudd i'r economi a bywydau preswylwyr y dref a'r sir yn gyffredinol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1. Bod y Pwyllgor yn trafod yr adroddiad ac yn darparu adborth, fel bo angen.

3.2. Bod y Pwyllgor yn cadarnhau eu bod yn fodlon bod y strwythurau llywodraethu angenrheidiol ar waith i oruchwylio'r gwaith adfywio yn y Rhyl yn effeithiol. Fel arall, awgrymu beth yn ychwanegol yr hoffai'r Pwyllgor ei weld.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Roedd Bwrdd Rhaglen Adfywio'r Rhyl yn gyfrifol am oruchwylio cyfeiriad strategol a darpariaeth Rhaglen Adfywio'r Rhyl ar gyfer Cyngor Sir Ddinbych, gan ganolbwyntio ar ddarparu cynlluniau Adfywio o fewn Canol y Dref y mae Sir Ddinbych yn ei arwain.
- 4.2. Felly roedd y Bwrdd Rhaglen yn rheoli cyfraniad y Cyngor at gyflawni Gweledigaeth Canol y Dref ynghyd ag unrhyw brosiectau adfywio perthnasol o dan arweiniad y Cyngor yn y dref.
- 4.3. Tasg y Bwrdd Rhaglen oedd gyrru'r adfywio yn y Rhyl ymlaen trwy ddull wedi'i gydlynu i sicrhau bod prosiectau presennol yn cael eu darparu'n effeithiol, nodi bylchau a chyfleoedd a gyrru mentrau newydd ymlaen. Roedd hefyd yn gyfrifol am nodi prosiectau ac am gaffael a threfnu adnoddau priodol i'w darparu.
- 4.4. Ers mabwysiadu'r Cynllun Corfforaethol 2022-27, mae Byrddau penodol yn ymwneud â'r Rhyl wedi cael eu rhesymoli, a chytunwyd y byddwn yn gweithio trwy drefniadau llywodraethu'r Cynllun Corfforaethol newydd i ddarparu ein huchelgeisiau trosfwaol ar gyfer y Rhyl. Mae hyn oherwydd bod y themâu yn ein Cynllun Corfforaethol yn cyd-fynd â'r ffactorau Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru hynny y hoffwn fynd i'r afael arnynt yn y Rhyl, gan roi cyfle i ni brif ffrydio'r gwaith. Manteision gweithio trwy gyfryngau llywodraethu'r Cynllun Corfforaethol yw trefniadaeth, goruchwyliaeth, ymgysylltiad a dyrannu adnoddau cadarn ac ati.
- 4.5. Fodd bynnag, er mwyn cadw'r ffocws ar y Rhyl – o ystyried mai hon yw ein tref fwyaf ac sydd â lefelau uchel o anghydraddoldeb yr ydym eisiau mynd i'r afael arno – cytunwyd hefyd y bydd adroddiadau rheolaidd yn cael eu cyflwyno i Grŵp Ardal Aelodau'r Rhyl a Grŵp Cyfeirio y Rhyl gan ddarparu sylwebaeth ar y cynnydd yn erbyn pob un o themâu'r Cynllun Corfforaethol ar sail y Rhyl (h.y. cymryd dull ar sail lle i'r themâu yn ein Cynllun Corfforaethol). Er enghraifft, bydd elfennau y Rhyl o'r Strategaeth Tai, neu'r wybodaeth ddiweddaraf am dwf economaidd ac adfywio yn y Rhyl yn cael eu cyflwyno i'w trafod yn Grŵp Ardal Aelodau'r Rhyl a Grŵp Cyfeirio y Rhyl.

- 4.6. Gan fod Byrddau'r Cynllun Corfforaethol yn strategol o ran natur, rydym wedi cadw gweithgor swyddogion sy'n cyfarfod yn fwy rheolaidd i drafod cynnydd ar brosiectau; rhwystrau i ddarpariaeth; aliniad prosiectau; a blaenoriaethau ar gyfer datblygu prosiectau sydd ar y gweill yn y dyfodol. Mae'r grŵp hwn yn cael ei gadeirio gan y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Yr Amgylchedd a'r Economi.
- 4.7. Yn y blynyddoedd diweddar, mae'r prif gyllid ar gyfer prosiectau adfywio yn y Rhyl wedi dod gan Lywodraeth Cymru. Yn fwy diweddar, mae cyllid gan Lywodraeth y DU hefyd wedi dod ar gael ar ffurf y Gronfa Ffyniant Gyffredin a Chyllid Ffyniant Bro, ac rydym yn gobeithio y bydd hyn hefyd yn cyfrannu tuag at brosiectau adfywio mawr yn y Rhyl yn y dyfodol.
- 4.8. Mae'r Cyngor wedi goruchwyllo darpariaeth nifer o brosiectau adfywio yn y Rhyl dros y 12-18 mis diwethaf, yn cynnwys:
- adeiladu neuadd fwyd a lleoliad ar gyfer digwyddiadau ym Marchnad y Frenhines
 - canllaw dylunio a strategaeth parth cyhoeddus
 - prosiect isadeiledd gwyrdd
 - prynu a/neu ddymchwel nifer o safleoedd allweddol sy'n ddolur llygaid
 - trawsnewid 2-16 Aquarium Street (yr hen Dai Amffeddiannaeth).
- 4.9. Yn ystod y 12-18 mis diwethaf mae nifer o brosiectau cyffrous wedi'u datblygu (i wahanol gamau amrywiol) y byddem yn gobeithio eu darparu pan fo ffrydiau ariannu priodol ar gael, er enghraifft:
- Cynllun promenâd (cam 1) i ailgysylltu pen uchaf y Stryd Fawr â'r traeth *
 - Prosiect Porth Canol y Dref (parc poced) *
 - Prosiect Parth Cyhoeddus Canol y Dref *
 - Camau yn y dyfodol ar gyfer Marchnad y Frenhines (Achos Busnes Amlinellol ar gyfer datblygu gwesty sydd o fewn amrediad canolig)

- Prosiectau adnewyddu ac adeiladau newydd ar Stryd Fawr y Rhyl i ddarparu 10 o randai ar gyfer Rhent Canolradd ac unedau manwerthu llawr gwaelod (cyllid ar waith a gwaith wedi'i drefnu i ddechrau yn gynnar yn 2024)
- Ailddatblygu'r hen salon Goldilocks yn Stryt y Frenhines i ddarparu 6 o fflatiau un ystafell wely (safle wedi'i gaffael a'i glirio)
- Ailddatblygu 26 Wellington Rd (ger yr hen swyddfa bost) i ddarparu 2 uned breswyl a masnachol ar y llawr gwaelod.

4.10. Un datblygiad diweddar yw cyhoeddi dyraniad dros dro (yn amodol ar nifer o ffactorau) o oddeutu £20 miliwn gan y Gronfa Ffyniant Bro ar gyfer Dyffryn Clwyd. Cafodd hyn ei gyhoeddi ar 20 Tachwedd 2023, felly mae angen trafodaethau pellach i ddeall yn llawn y cyfleoedd a gyflwynwyd gan y cyllid hwn. Fodd bynnag, ymddengys bod y cyllid wedi'i ddyrannu dros dro i ddarparu'r rhaglen o brosiectau a gytunwyd yn y Cabinet ar 14 Rhagfyr 2021 a'u cyflwyno i Lywodraeth y DU ar gyfer cyllid y Gronfa Ffyniant Bro ym mis Awst 2022. Cafodd y prosiectau sydd wedi'u mario gyda * yn y pwyntiau bwled uchod eu cynnwys yn ein cais Cronfa Ffyniant Bro ym mis Awst 2022, felly mae'n deg tybio bod dyrannu cyllid dros dro yn rhoi'r cyfle i ddarparu'r prosiectau adfywio hyn. Mae gennym hefyd strwythur llywodraethu ar waith i reoli darpariaeth y Gronfa Ffyniant Bro, felly fydd hyn yn darparu goruchwyliaeth bellach o waith adfywio'r Rhyl hyd at fis Ebrill 2026 (y dyddiad cau ar gyfer darparu'r dyraniad Cronfa Ffyniant Bro dros dro newydd).

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1. Nid oes angen penderfyniad o'r adroddiad hwn, ond mae adfywio'r Rhyl yn parhau i fod yn rhan allweddol o'n Cynllun Corfforaethol. Mae elfennau o adfywio'r Rhyl yn cael eu goruchwyllo gan y Byrddau Cynllun Corfforaethol, yn benodol Bwrdd Sir Ddinbych Ffyniannus a Bwrdd Tai a Digartrefedd y Cynllun Corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Yn gyffredinol, nid yw prosiectau adfywio yn y Rhyl yn cael eu hariannu gan Sir Ddinbych, ond gallant roi straen ar wasanaethau mewn perthynas â'r amser swyddogion sydd ei angen i ddatblygu prosiectau a rheoli eu darpariaeth.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

7.1. Ni ymgwymerwyd ag unrhyw asesiad effaith ar les ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Cafwyd trafodaeth gyda Grŵp Ardal Aelodau'r Rhyl a Grŵp Cyfeirio'r Rhyl.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Y disgwyliad yw y bydd cyllid ar gyfer prosiectau adfywio'r Rhyl yn dod yn bennaf gan ffynonellau allanol, yn cynnwys Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU, i sicrhau nad yw'r gwaith yn gosod baich ariannol nad oes modd ei reoli ar yr awdurdod trwy ddyled benthyca cynyddol ac ad-daliadau cysylltiedig. Mae cyllid allanol yn aml yn dod gyda gofyniad arian cyfatebol, felly bydd angen i unrhyw brosiectau newydd gael eu cymeradwyo trwy'r mecanweithiau priodol, e.e., Grŵp Craffu Cyfalaf, Cabinet ac ati.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Datblygwyd cofrestr risg i gefnogi Rhaglen Adfywio'r Rhyl, ac mae'r risgiau hynny yn parhau i gael eu monitro gan eu bod yn dal yn berthnasol i waith adfywio'r Rhyl. Mae cofrestrau risg penodol hefyd yn bod ar gyfer pob un o'r Byrddau Cynllun Corfforaethol.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Nid oes angen penderfyniad ar gyfer yr adroddiad hwn.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad y cyfarfod	7 Rhagfyr 2023
Pennaeth Gwasanaeth	Catrin Roberts, Pennaeth Gwasanaeth Cymorth Corfforaethol: Pobl
Awdur yr adroddiad	Karen Evans, Cydlynnydd Craffu
Teitl	Rhaglen Waith Craffu

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Mae'r adroddiad yn gofyn i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau adolygu ei raglen gwaith i'r dyfodol (gweler y drafft yn Atodiad 1). Wrth wneud hynny gofynnir i'r Pwyllgor fyfyrion ynghylch sut y gall Craffu gyfrannu at gyflawni Cynllun Corfforaethol y Cyngor a'i nod o ddod yn ddi-garbon net ac yn ecolegol gadarnhaol erbyn 2030, gan hefyd roi blaenoriaeth i'r materion hynny y mae'r Pwyllgor o'r farn ei bod yn bwysig craffu arnynt.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1 Gofyn i'r Pwyllgor adolygu a chytuno ar ei raglen gwaith i'r dyfodol, a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar faterion perthnasol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn:

- 3.1 ystyried y wybodaeth a ddarparwyd ac yn cymeradwyo ei raglen gwaith i'r dyfodol, ei diwygio neu'i newid fel y gwêl yn briodol;
- 3.2 penodi cynrychiolydd i wasanaethu ar y Grŵp Her Gwasanaeth ar gyfer y Gwasanaethau Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Chefn Gwlad; ac
- 3.3 penderfynu a ddylid rhoi cyhoeddusrwydd i unrhyw negeseuon neu themâu allweddol o'r cyfarfod cyfredol yn y wasg a/neu'r cyfryngau cymdeithasol.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1 Mae Erthygl 7 o Gyfansoddiad Cyngor Sir Ddinbych yn pennu cylch gorchwyl, swyddogaethau ac aelodaeth pob Pwyllgor Craffu, yn ogystal â rheolau gweithdrefnau a thrafodaethau.
- 4.2 Yn ôl y Cyfansoddiad mae'n rhaid i bob un o bwyllgorau craffu'r Cyngor bennu rhaglen ar gyfer ei waith i'r dyfodol a'i hadolygu'n rheolaidd. Trwy adolygu a blaenoriaethu materion, gall aelodau sicrhau bod y rhaglen waith yn cyflwyno agenda a arweinir gan yr aelodau.
- 4.3 Ers rhai blynyddoedd bellach mae'n arfer yn Sir Ddinbych nad yw pwyllgorau craffu'n ystyried mwy na phedwar o adroddiadau mewn unrhyw gyfarfod, yn ogystal ag adroddiad ar raglen waith y Pwyllgor ei hun. Diben hynny yw hwyluso trafodaeth fanwl ac effeithiol ar bob pwnc.
- 4.4 Mewn blynyddoedd diweddar mae Llywodraeth Cymru ac Archwilio Cymru wedi tynnu sylw at yr angen i gryfhau'r swyddogaeth craffu mewn llywodraeth leol a gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, gan gynnwys defnyddio craffu fel modd o ymgysylltu â phreswylwyr a defnyddwyr gwasanaethau. O hyn allan, disgwylir i graffu ymgysylltu'n well ac yn amlach â'r cyhoedd gyda'r nod o sicrhau penderfyniadau gwell a fydd yn y pen draw yn arwain at well canlyniadau i ddinasyddion. Bydd Archwilio Cymru yn mesur effeithiolrwydd craffu wrth gyflawni'r disgwyliadau hyn.
- 4.5 Gan ystyried y weledigaeth genedlaethol ar gyfer craffu a chanolbwyntio ar yr un pryd ar flaenoriaethau lleol, argymhellodd y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu yn ddiweddar y dylai pwyllgorau archwilio'r Cyngor ganolbwyntio ar y meysydd allweddol canlynol wrth bennu eu rhaglenni gwaith:
- arbedion ar y gyllideb;
 - cyflawni amcanion y Cynllun Corfforaethol (gyda phwyslais arbennig ar y modd o'u cyflawni yn ystod cyfnod o galedi ariannol);
 - unrhyw eitemau eraill y mae'r Pwyllgor Craffu (neu'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu) yn cytuno i roi blaenoriaeth uchel iddynt (yn seiliedig

ar y meini prawf PAPER - gweler ochr gefn y 'Ffurflen Cynnig gan Aelodau' yn Atodiad 2);

- materion brys, annisgwyl neu â blaenoriaeth uchel;
- cefnogi gwaith adfer y Cyngor yn sgil effeithiau'r argyfwng COVID-19 ar wasanaethau'r Cyngor, yr economi leol a chymunedau'r sir.

4.6 Ffurflenni Cynnig ar gyfer Craffu

Fel y crybwyllwyd ym mharagraff 4.2 uchod, mae Cyfansoddiad y Cyngor yn gofyn i bwyllgorau craffu baratoi rhaglenni ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol a'u hadolygu. Er mwyn cynorthwyo'r broses o flaenoriaethu adroddiadau, os yw'r swyddogion o'r farn fod pwnc yn deilwng o'r amser i'w drafod ar raglen fusnes y Pwyllgor, mae'n rhaid iddynt wneud cais ffurfiol i'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu i ystyried derbyn adroddiad ar y pwnc hwnnw. Gwneir hyn trwy gyflwyno 'ffurflen gynnig' sy'n egluro pwrpas craffu ar y pynciau a awgrymir, pwysigrwydd hynny a'r canlyniadau posibl.

- 4.7 Er mwyn defnyddio amser craffu'n well drwy ganolbwyntio adnoddau pwyllgorau ar archwilio pynciau'n fanwl, gan ychwanegu gwerth drwy'r broses benderfynu a sicrhau gwell canlyniadau ar gyfer preswylwyr, penderfynodd y Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu y dylai'r aelodau, yn ogystal â swyddogion, lenwi 'ffurflenni cynnig ar gyfer craffu' yn egluro pam eu bod o'r farn y byddai'r pwnc yn elwa ar gyfraniad craffu. Fel y soniwyd uchod mae copi o'r 'ffurflen cynnig gan aelodau' i'w weld yn Atodiad 2. Ar gefn y ffurflen hon mae siart lif sy'n rhestru'r cwestiynau y dylai aelodau eu hystyried wrth gynnig eitem i graffu arnynt ac y dylai pwyllgorau eu gofyn wrth benderfynu a yw pwnc yn addas testun i'w gynnwys ar y rhaglen gwaith i'r dyfodol. Os dilynir y broses hon a phenderfynu nad yw'r testun yn addas i bwyllgor craffu ei archwilio'n ffurfiol, yna gellir ystyried ffyrdd eraill o rannu'r wybodaeth neu archwilio'r mater, fel darparu 'adroddiad gwybodaeth', er enghraifft, neu os yw'r mater yn un lleol iawn gall y Grŵp Ardal Aelodau perthnasol graffu arno. Ni chaiff unrhyw eitemau eu cynnwys ar raglen gwaith i'r dyfodol heb lenwi 'ffurflen gynnig ar gyfer craffu' a chael cymeradwyaeth y Pwyllgor neu'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu i'w cynnwys ar y rhaglen. Mae'r Cydlynnydd Craffu yn medru cynorthwyo â llenwi'r ffurflenni.

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

- 4.8 Wrth bennu eu rhaglenni gwaith i'r dyfodol mae'n fuddiol i'r pwyllgorau craffu ystyried amserlen waith y Cabinet. At hynny, amgaeir copi o raglen gwaith i'r dyfodol y Cabinet yn Atodiad 3.

5. Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu

- 5.1 Dan drefniadau craffu'r Cyngor mae'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu yn gweithredu fel pwyllgor cydlynu. Mae cyfarfod nesaf y Grŵp wedi'i drefnu ar gyfer 28 Tachwedd 2023.

6. Cynrychioliaeth y Pwyllgor ar Fyrddau a Grwpiau'r Cyngor

Grwpiau Her ar gyfer Gwasanaethau'r Cyngor

- 6.1 O bryd i'w gilydd gofynnir i'r Pwyllgor benodi cynrychiolwyr i wasanaethu aramrywiol Fyrddau neu Grwpiau o fewn y Cyngor. Ar hyn o bryd mae angen i'r Pwyllgor benodi cynrychiolydd i wasanaethu ar y Grŵp Her ar gyfer y Gwasanaethau Cynllunio, Gwarchod y Cyhoedd a Chefn Gwlad. Gofynnir i'r Pwyllgor benodi cynrychiolydd i wasanaethu ar y Grŵp hwn er mwyn sicrhau rhestr gyflawn o gynrychiolwyr ar y grwpiau her ar gyfer y gwasanaethau. Mae'r rhestr gyfredol o gynrychiolwyr ar y Grwpiau Her Gwasanaeth i'w weld yn Atodiad 4.

7. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: y Sir Ddinbych a Garem?

- 7.1 Bydd craffu effeithiol yn cynorthwyo'r Cyngor i gyflawni ei Gynllun Corfforaethol yn unol ag anghenion cymunedau a dymuniadau preswylwyr. Bydd datblygu ac adolygu'r rhaglen waith gydlynol yn barhaus yn cynorthwyo'r Cyngor i gyflawni ei flaenoriaethau corfforaethol a gwella'r canlyniadau i breswylwyr wrth ddygydd mod hefyd â thoriadau llym yn y gyllideb a gwasgfydd ar adnoddau.
- 7.2 Er bod penderfynu ynghylch rhaglen gwaith i'r dyfodol y Pwyllgor ynddo'i hun yn gyfraniad niwtral at nod y Cyngor o ddod yn ddi-garbon net ac yn ecolegol

gadarnhaol erbyn 2030, bydd craffu'n effeithiol ar yr holl faterion a ddaw gerbron y Pwyllgor yn helpu i gyflawni'r uchelgais honno.

8. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

8.1 Efallai y bydd yn rhaid i wasanaethau neilltuo amser swyddogion i gynorthwyo'r Pwyllgor â'r eitemau a nodir yn y rhaglen waith ac unrhyw gamau gweithredu yn sgil ystyried yr eitemau hynny.

9. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

9.1 Ni chynhaliwyd Asesiad o Effaith ar Les ar gyfer yr adroddiad hwn na'i gynnwys. Bydd y Pwyllgor Archwilio, fodd bynnag, drwy ei waith yn archwilio darpariaeth gwasanaethau, polisiau, gweithdrefnau ac argymhellion, yn ystyried eu heffaith neu eu heffaith posib ar yr egwyddor datblygu cynaliadwy a'r amcanion llesiant a nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

10. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

10 Nid oedd yn ofynnol ymgynghori ynghylch yr adroddiad hwn. Mae'r adroddiad ei hun, fodd bynnag, ac ystyriaeth y Pwyllgor ohono, yn gyfystyr ag ymgynghori â'r Pwyllgor ynghylch ei raglen waith.

11. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

11.1 Ni chanfuwyd unrhyw risg ynglŷn â'r Pwyllgor yn ystyried ei raglen waith. Drwy adolygu ei raglen gwaith i'r dyfodol yn rheolaidd, fodd bynnag, gall y Pwyllgor sicrhau ei fod yn ystyried ac archwilio unrhyw risgiau a ddaw i'r amlwg a gwneud argymhellion er mwyn ymdrin â'r risgiau hynny.

12. Pŵer i wneud y penderfyniad

12.1 Adran 21 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.

12.2 Yn ôl Adran 7.11 o Gyfansoddiad y Cyngor bydd y pwyllgorau craffu ac/neu'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu'n gyfrifol am bennu eu rhaglenni

gwaith eu hunain gan ystyried dymuniadau'r Aelodau hynny o'r Pwyllgor nad ydynt yn Aelodau o'r grŵp gwleidyddol mwyaf ar y Cyngor.

Communities Scrutiny Committee Forward Work Plan

Note: Items entered in italics have not been approved for submission by the Committee. Such reports are listed here for information, pending formal approval.

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
7 December	<i>Cllr Rhys Thomas</i>	1. Housing Rent Increase and Budgets 2024 / 25	To consider the process for determining the recommendation on the level of weekly rent increase for Community Housing tenants.	Pre-decision scrutiny to determine: I. has the increase being proposed adequately considered II. the impact on affordability for households and III. the impact of other options on Housing investment budgets.	Liz Grieve / Geoff Davies	By SC&VCG 03/10/23
	<i>Leader</i>	2. Rhyl Regeneration Programme and Governance	To examine the effectiveness of the Programme Board's work in delivering the regeneration programme to date	Identification of any barriers or slippages and the formulation of recommendations to try and address them and sustain the delivery of the programme to secure the regeneration of Rhyl to benefit the economy and the lives of the town's residents and the county in general	<i>Tony Ward</i>	<i>June 2022</i>
1 February 2024	<i>Cllr. Barry Mellor</i>	1. <i>Draft Car Park Investment Plan 2024 – 2029 (tbc)</i>	<i>To examine the draft investment plan for the county-owned car parks</i>	<i>The development of a deliverable programme of investment in the county's car parks that will support the delivery of a prosperous, better connected, greener, fairer, safe and more equal Denbighshire</i>	<i>Emlyn Jones/Mike Jones</i>	<i>October 2023</i>
	<i>Cllr Rhys Thomas</i>	2 Community Housing Tenancy Management	To consider the management of council housing /estates. Including support available	To examine the Community Housing Team's management of council housing estates - dealing with complaints about tenant behaviour whilst supporting victims and perpetrators of breaches of tenancy.	Geoff Davies / Liz Grieve	SC&VCG November 2023

Communities Scrutiny Committee Forward Work Plan

Tudalen 48

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)		Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
				to all households and powers to deal with breaches of tenancy conditions.			
	Cllr Rhys Thomas	3	Council Housing Tenant Feedback and Satisfaction	To review feedback from Council tenants about the service including local priorities and satisfaction with their homes and the services provided	To assess whether council tenants are receiving a satisfactory service from the council and to highlight any local community issues.	Geoff Davies / Liz Grieve	SC&VCG November 2023
14 March							
9 May	Cllr. Barry Mellor	1.	Tree Maintenance & Management (tbc)	To examine the Council's policy(ies) relating to tree maintenance and management along with the resources allocated for tree maintenance and management work across Denbighshire	An evaluation of the effectiveness of the Council's current work in relation to tree management and maintenance with a view to securing sufficient resources to ensure the delivery the Council's Corporate Plan themes of a greener, and a fairer, safe and more equal Denbighshire whilst also supporting the ambition of becoming an ecologically positive and net carbon zero authority by 2030.	Andrew Cutts/Joel Walley/Emlyn Jones	By SCVCG July 2023
	Cllr. Win Mullen-James	2.	Second Homes and Short-term Holiday lets	To report the findings and conclusions of the	(i) An assessment of the proposals' anticipated impact on Denbighshire County Council,	Emlyn Jones/Angela Loftus/Lara	June 2022 (rescheduled November

Communities Scrutiny Committee Forward Work Plan

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)		Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
			and their impact have been fully assessed) (timing tbc – once the full details of the WG proposals are known (incl. Licensing Scheme proposals)	Welsh Government’s study in relation to addressing the impact of second home ownership in Wales, including its proposals for reviewing the regulatory framework and system as they apply to holiday accommodation, along with national and local taxation systems (the WG’s “three-pronged approach to address [the] second homes crisis”	residents, businesses, and local economy Formulation of recommendations with a view to realising maximum benefits for the Council, residents businesses and the economy, or for mitigating the impact of any risks that may arise from any proposals	Griffiths/Paul Barnes/Gareth Roberts	2022/ March 2023/ October 2023)
(check if any WG reviews/legislation outstanding in relation to sustainable transport at present)	Cllr. Barry Mellor	3	Draft Sustainable Transport Plan	To consider the initial findings following the consultation of the draft plan	Pre-decision scrutiny to enable the formulation of recommendations to Cabinet in relation to approving and adopting a Sustainable Transport Plan for the county that will support the delivery of the Corporate Plan themes of a better connected and greener Denbighshire, whilst also contributing to the Council’s ambition of becoming net carbon zero and ecologically positive by 2030	Emlyn Jones/Mike Jones	By SCVCG July 2023

Communities Scrutiny Committee Forward Work Plan

Tudalen 50

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)		Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
27 June							
5 September							
24 October							
12 December							
2025							
Feb 2025 (date tbc)							
March/ April (date tbc)	Leader/Cllr. Barry Mellor	1.	Rhyl Promenade Masterplan	To examine the proposals contained in the Rhyl Promenade Masterplan to be implemented following the completion of the coastal flood defence schemes	Consideration of the draft masterplan and the public's views on its contents will enable the Committee to formulate recommendations with respect of the final masterplan that will support the Council, business community and residents' aspirations to realise the sustainable economic regeneration of Rhyl and Denbighshire by linking the beach/promenade to the town. Delivering a prosperous and better connected Denbighshire	Tony Ward	By SCVCG July 2023 (in response to a Notice of Motion to County Council)

Future Issues

Communities Scrutiny Committee Forward Work Plan

Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
	Update on the Draft Tourism signage Strategy	To provide an update on progress in regard to brown tourist direction sign projects within Denbighshire	Mike Jones/Peter McDermot	09/05/23

For future years

--	--	--	--	--

Communities Scrutiny Committee Forward Work Plan

Information/Consultation Reports

Information / Consultation	Item (description / title)	Purpose of report	Author(s)	Date Entered
INFORMATION (for circulation early autumn 2023 <i>once work has been undertaken</i>)	Community Impact Assessment on the communities of Rhewl and Llanynys	To present the findings of the community impact assessment undertaken following the closure of Ysgol Rhewl as agreed as part of the modernising education programme	Geraint Davies/James Curran	December 2020

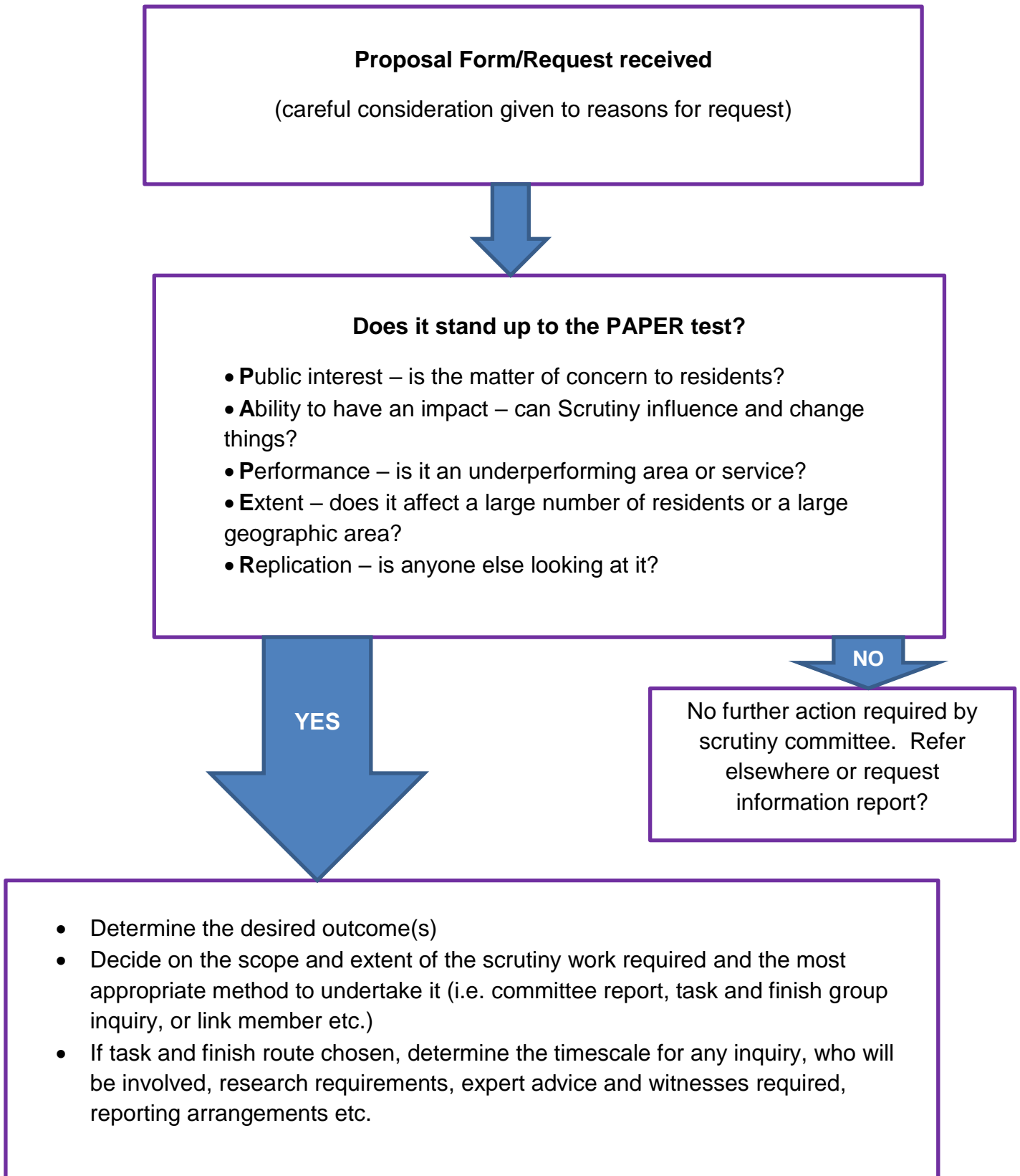
Note for officers – Committee Report Deadlines

Meeting	Deadline	Meeting	Deadline	Meeting	Deadline
1 st February 2024	18th January	14 th March	29th February	9 th May	25th April

28/11/23 KE

Member Proposal Form for Scrutiny Forward Work Programme	
NAME OF SCRUTINY COMMITTEE	
TIMESCALE FOR CONSIDERATION	
TOPIC	
What needs to be scrutinised (and why)?	
Is the matter one of concern to residents/local businesses?	YES/NO
Can Scrutiny influence and change things? (if 'yes' please state how you think scrutiny can influence or change things)	YES/NO
Does the matter relate to an underperforming service or area?	YES/NO
Does the matter affect a large number of residents or a large geographical area of the County (if 'yes' please give an indication of the size of the affected group or area)	YES/NO
Is the matter linked to the Council's Corporate themes? (if 'yes' please state which theme(s))	YES/NO
To your knowledge is anyone else looking at this matter? (If 'yes', please say who is looking at it)	YES/NO
If the topic is accepted for scrutiny who would you want to invite to attend e.g. Lead Member, officers, external experts, service-users?	
Name of Councillor/Co-opted Member	
Date	

Consideration of a topic's suitability for scrutiny

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
19 December	1	Library Savings Proposal	To outline how savings could be achieved by reducing Library Services	Yes	Cllr Emrys Wynne Lead Officer/Report Author – Liz Grieve
	2	North Wales Construction Framework (NWCF) Phase 3	To approve the NWCF following the procurement exercise	Yes	Cllr Julie Matthews Lead Officer/Report Author – Karen Bellis
	3	Housing Rent Setting & Housing Revenue and Capital Budgets 2024/25	To seek approval for the proposed annual rent increase for council housing and to approve the Housing Revenue Account Capital and Revenue Budgets for 2024/25 and Housing Stock Business Plan	Yes	Cllr Rhys Thomas Lead Officer/Report Author Geoff Davies
	4	Contract for Haulage, Sorting and Brokerage of Dry Mixed Recycling (DMR)	To consider a contract variation/extension of DMR	Yes	Cllr Barry Mellor Lead Officer/Report Author – Paul Jackson / Simon Lammond
	5	Keep my Home Project	To seek Cabinet approval to go out to tender for the project to support people living in Denbighshire to sustain their accommodation and prevent homelessness	Yes	Cllr Rhys Thomas Lead Officer/Report Author – Nigel Jones/Sharon Whalley/Hayley S Jones

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
	6	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Cllr Gwyneth Ellis Lead Officer/Report Author Liz Thomas
	7	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet’s attention	Tbc	Lead Officer – Scrutiny Coordinators
23 January	1	Budget 2024/25 - Final Proposals	To consider the implications of the Local Government Settlement 2024/25 and proposals to finalise the budget for 2024/25	Tbc	Cllr Gwyneth Ellis Lead Officer/Report Author Head of Finance and Audit
	2	North Wales Velodrome Business Case	To consider the business case for the North Wales Velodrome Project	Tbc	Cllr Rhys Thomas Lead Officer/Report Author Tony Ward / Jamie Groves
	3	Care Home Fee Setting 2024/25	To seek Cabinet approval for the Fee Structure 2024/25	Yes	Cllr Elen Heaton Lead Officer/ Report Author Nicola Stubbins/Ann Lloyd
	4	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Cllr Gwyneth Ellis Lead Officer/Report Author Liz Thomas
	5	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet’s attention	Tbc	Lead Officer – Scrutiny Coordinators

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)	Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
20 February	1	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc Cllr Gwyneth Ellis Lead Officer/Report Author Liz Thomas
	2	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc Lead Officer – Scrutiny Coordinators
19 March	1	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc Cllr Gwyneth Ellis Lead Officer/Report Author Liz Thomas
	2	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc Lead Officer – Scrutiny Coordinators
23 April	1	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc Cllr Gwyneth Ellis Lead Officer/Report Author Liz Thomas
	2	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc Lead Officer – Scrutiny Coordinators

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
21 May	1	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Cllr Gwyneth Ellis Lead Officer/Report Author Liz Thomas
	2	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet’s attention	Tbc	Lead Officer – Scrutiny Coordinators
25 June	1	Performance Self-Assessment 2023 to 2024	To consider a report by the Strategic Planning Team for Council to approve the Performance Self-Assessment 2023 to 2024.	Tbc	Cllr Gwyneth Ellis Lead Officer/Report Author – Helen Vaughan-Evans, Iolo McGregor, Emma Horan
	2	Reviewed and updated Denbighshire County Council’s Climate and Ecological Change Strategy (2021-2030)	To present the reviewed and updated Climate and Ecological Change strategy document for Council to decide on whether to adopt it	Yes	Cllr Barry Mellor / Liz Wilcox-Jones / Helen Vaughan-Evans
	3	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Cllr Gwyneth Ellis Lead Officer/Report Author Liz Thomas
	4	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet’s attention	Tbc	Lead Officer – Scrutiny Coordinators

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)	Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer

FUTURE ITEMS

19 Nov	Council Performance Self-Assessment Update – July to September (QPR2)	To consider a report by the Strategic Planning Team for Council to approve the Performance Self-Assessment July to September	Cllr Gwyneth Ellis Lead Officer/Report Author – Helen Vaughan-Evans, Iolo McGregor, Emma Horan
---------------	---	--	---

Tudalen 59

Note for officers – Cabinet Report Deadlines

<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>	<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>	<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>
<i>19 December</i>	5 December	<i>23 January</i>	9 January	<i>20 February</i>	6 February

Updated 24/11/2023 – SP
Cabinet Forward Work Programme.doc

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag